1. BÖLÜM

GİRİŞ

Genel anlamda her insan doğumunda ölümüne kadar devamlı bir eğitim süreci içindedir. Çünkü her insan bir çevre içinde yaşamak zorundadır. İnsanın çevresinin etkisinden kendisini kurtarması mümkün değildir. Dolayısıyla insan, çevresinden gelen etkilere karşı tepkiler yaparak devamlı girişimlerde bulunur. Bu girişimler sırasında insan çevresindeki karşıtına etkilerde bulunur veya onun etkilerini kabul eder. İnsan, çevresindeki karşıtı ile gerek etkin, gerekse edilgin etkileşimi sonucunda yeni bilgiler ve tavırlar kazanarak davranışında değişmeler meydana getirir. İnsanın çevresiyle etkileşimde bulunmasına yaşantı denir. Bu yüzden insan, yaşantısı ile davranışlarını devamlı olarak değiştirerek, ömrü boyunca eğitim süreci içinde bulunmaktadır (Başaran, 1974: 10).

Eğitim, bir yandan değişen ve gelişen koşullara bireylerin uyumunu sağlarken diğer yandan hızla çoğalan bilgi birikimini bireylere kazandırmaya çalışmaktadır. Bu yönüyle eğitimin önemi azalmak yerine daha da artmaktadır. Bu koşullarda öğretmen, bilen konumundan öğrenen konumuna geçmiştir. Artık öğretmen tek bilen değil, öğrenci ile birlikte planlayan, uygulayan ve sonuçlarını birlikte analiz eden konumdadır. "Bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istenilen yönde davranış değişikliği meydana getirme süreci" olarak tanımlanan eğitim bu gerçeği doğrulamaktadır (Ertürk, 1984: 12; Aykaç, 2005: 1).

Eğitim süreci bireyin doğumuyla birlikte ailede başlar ve planlı, programlı bir kurum olan okul ile devam eder. Okulda bireyin eğitim etkinliklerine aktif olarak katılmasından sorumlu olan kişi ise öğretmendir. Özellikle ilköğretim kademesinde

öğretmenin taşıdığı sorumluluk, bireyin sağlıklı bir şekilde kendini geliştirebilmesinde çok belirleyici bir role sahiptir. Çünkü bu dönemde kazanılan davranışlar bireyin gelecekteki yaşamını doğrudan etkilemektedir (Gökçe, 2004: 214).

Öğrenme-öğretme sürecini planlamada öğretmenler, öğretim hizmetinin niteliğini belirleyen ögeleri (İpucu, Öğrenci Katılımı, Pekiştirme, Dönüt-Düzeltme) derslerinde sıkça kullanma durumundadırlar. Öğretmenler, öğrenilecek davranışlarla ilgili ipuçlarını sunarak, öğrenciyi öğrenme işine katarak, öğrencinin olumlu davranışlarını pekiştirerek, öğrenciye gösterdiği davranışın doğruluğu hakkında bilgi vererek, eksik ve yanlışlarını tamamlayarak öğrenme-öğretme ortamında bu ögeleri etkilice işe koşmalıdırlar (Ayar, 2003: 1).

Öğrenme-öğretme ortamının düzenlenmesi, öğrenciye verilecek ipuçları, düzeltme, pekiştirme ve dönütlerin belirlenmesi; öğrencinin kendisinin bu işi yapması, bir başka deyişle öğrenci katılımının sağlanması; araç-gereçlerin öğrenci ve öğretmen tarafından işe koşulması; sınıfın uygun şekilde düzenlenmesi; öğrenciye sevgiyle davranılması ve öğrencilerin yüreklendirilmesi; uygun akıl yürütme süreçlerinin kullanılması; biçimlendirme ve yetiştirmeye dönük değerlendirmenin yapılması gerekmektedir. İşte bunların tümünün düzenlenip, eğitim ortamında kullanılması eğitim durumunu oluşturmaktadır (Sönmez, 1994: 99).

Öğrenme-öğretme ortamının düzenlenmesinde işe koşulan işlemlerin her biri kimi yazarlar tarafından "Eğitim durumu değişkenleri" olarak tanımlanmaktadır. İpucu, öğrenci katılımı, pekiştirme, dönüt-düzeltme işlemleri eğitim durumu değişkeni olarak eğitimde sıkça kullanılan işlemlerdir. Bu değişkenlerin öğrenme-öğretme sürecinin niteliğini arttırmada önemli bir işleve sahip olduğu görülmektedir (Demirel, 1999: 143). Bu bakımda kimi eğitim bilimciler de ipucu, öğrenci katılımı, pekiştirme, dönüt düzeltme gibi değişkenleri "Öğretim işlemini düzenleyen ögeler" olarak adlandırmakta ve bu ögeleri hemen hemen her durumdaki öğretim hizmeti içinde yer alan, en güçlü, öğrenmeye en fazla etkisi olan ögeler olarak nitelendirmektedirler (Özçelik, 1992: 118). Öğrenme-öğretme sürecinin niteliğini

arttırmak için ilk yapılması gereken şey öğretim ortamının amaçların gerçekleşmesine en üst düzeyde hizmet edecek biçimde düzenlenmesidir.

Bilindiği gibi, öğrenme-öğretme sürecinin düzenlenmesi ve yönetimden sorumlu kişiler öğretmenlerdir. Öğretmenler, öğrenmenin oluşacağı çevrenin hazırlayıcısı ve düzenleyicisidir. Öğretmenler bu görevlerini çeşitli durumlarda öğrencilere ipuçları vererek, öğrenciyi öğrenme işine katarak, öğrencilerin olumlu davranışlarını pekiştirerek ve öğrenme sonuçlarını izleyerek gerçekleştirirler (Fidan, 1996: 119).

Öğretmenler, öğretim hizmetinin niteliğini belirleyen ögeleri kullanarak öğrenme-öğretme sürecini düzenlemeye çalışırlar. Bu düzenlemede öğretmenlere büyük görevler düşmektedir.

Bloom'un tam öğrenme modeli olarak bilinen okulda öğrenme modelinde de öğretmene çok büyük görevler verilmektedir. Okulda öğrenme modelinde, öğrencilerin öğrenme düzeyini belirlemede büyük öneme sahip olduğuna inanılan öğrenci nitelikleri vardır. Bunlardan ilki bilişsel giriş davranışlarıdır. Bilişsel giriş davranışları, eldeki öğrenme ünitesi ya da ünitelerin öğrenilmesi için gerekli olan ön öğrenmelerdir. İkinci öğrenci niteliği ise duyuşsal giriş özellikleri, bir başka deyişle, öğrencilerin öğrenme ünitesi ya da ünitelerini öğrenmeye güdülenmiş olmalarıdır. Bunun dışında, öğretimle ilgili en önemli değişken öğretim hizmetinin niteliğidir. Bu değişkenler, öğrencilere neleri, nasıl öğretileceğine ilişkin uyarıcıları, öğrencinin öğrenme sürecine katılma olanağını, öğrenilenlerin pekiştirilmesini ve kullanılan uyarıcıların öğrenci gereksinimlerine uygunluk derecelerini kapsamaktadır (Bloom, 1995: 13).

Görüldüğü gibi, Bloom'un öğrenme modelinde öğretmenin görevi, öğrenmeyi doğrudan etkileyip biçimlendirdiği basamak olan öğretim hizmetinin niteliğinde biraz daha artmaktadır. Söz konusu ögeler aracılığıyla öğretmen, bu basamakta, dersin daha iyi öğretilmesini sağlamak için düzenlemeler yapabilmektedir (Uçan, 1979: 40). Bu anlamda trompet derisinin daha iyi öğretilmesi

için öğretmenler, öğrencilere istendik amaçlara göre öğrenim durumlarını düzenlemelidirler. Bu düzenlemede öğrenciye verilecek olan ipuçları, ödüller ve dönütler iyi belirlenerek öğrencilerin etkin katılımı sağlanmalıdır.

Senemoğlu'nun (1998) Bloom'dan aktardığı gibi, öğrenmeyi etkileyen genel yetenek, ailenin sosyo-ekonomik yapısı öğretmen kişilik özellikleri, okulun özellikleri gibi öğretmenin öğrenme–öğretme ortamında değiştirmesi çok zor olan pek çok değişken vardır. Bunun yerine ipucu, katılım, pekiştirme, dönüt-düzeltme gibi değiştirilebilir ögeleri öğretmenler öğrenme-öğretme ortamında etkili bir biçimde kullanmalıdırlar.

Öğretim hizmetinin niteliğini belirleyen değişkenlerden sözel ipuçlarına ilişkin bir araştırma Paykoç (1981) tarafından yapılmıştır. Paykoç araştırmasında, sınıf içindeki açıklayıcı, harekete geçirici ve dönüt sağlayıcı sözel öğretmen davranışlarının öğrencilerin erişi düzeyine etkisini deneysel olarak araştırmıştır. Ortaokul ikinci sınıf öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen araştırmada, söz konusu değişkenler her grupta yüksek akademik yetenek ve düşük akademik yetenek gösteren öğrenciler açısından incelenmiştir. Araştırma sonucunda; harekete geçirici ve dönüt sağlayıcı sözel öğretmen davranışlarının öğrencilerin erişi düzeyleri üzerinde birlikte etkili oldukları; açıklayıcı, harekete geçirici ve dönüt sağlayıcı sözel öğretmen davranışlarının birlikte gösterildiği öğretme hizmeti düzeyinde, erişinin önemli ölçüde yükseldiği; öğretim hizmetinin niteliğindeki farklılıklardan özellikle, düşük akademik yetenekli öğrencilerin daha çok etkilendiği görülmüştür.

Erdem (1988) tam öğrenme kuramı ilkelerini ilköğretim öğretmenlerinin öğretim ortamında uygulayıp uygulamadıklarını araştırmıştır. Araştırmada gözlem ve anket yöntemleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda; öğretmenlerin, ipucu verme ögesi kapsamındaki davranışlarının yüzde 54'ünü etkin katılım sağlama ögesinin kapsamındaki davranışların yüzde 48'ini, pekiştirme ögesinin yüzde 27'sini, dönüt düzeltme verme ögesinin yüzde 43'ünü uyguladıkları ortaya koymuştur.

Walberg (1969) ve Anthony (1967) tarafından yapılan ve sınıflardaki öğrenmeyi konu alan araştırmalarda öğretim hizmetinin niteliğini belirleyen ögelerden ipucu, öğrenci katılımı, pekiştirme, dönüt-düzeltme ögeleri ele alınmış ve bu ögelerin başarıya olan etkileri araştırılmıştır. Bu araştırmalarda sınıftaki öğrenme ortamının niteliği ile öğrencilerin (sınıf düzeyinde) başarı kazancı arasındaki korelasyon Walberg tarafından 0.37 bulunurken Anthony'nin araştırmasında bu korelasyonun 0.64'e yükseldiği görülmektedir (Bloom, 1995: 151). Yine Senemoğlu'nun (1988) Bloom'dan aktardığına göre, Walberg tarafından irdelenen bir dizi araştırma sonucuna göre, öğrenci başarısını; ipuçları, öğrenci katılımı, pekiştirme, dönüt-düzeltme, öğrencinin öğrenmeye harcadığı zaman, bilişsel giriş davranışlarını yükseltmektedir.

Senemoğlu'nun (1988) Bloom'dan aktardığına göre, Tenenbaum (1982)'un araştırmasında, tam öğrenme yöntemiyle ipucu verme, öğrenci katılımını sağlama ve Pekiştireç kullanımının başarıya toplam etkisini incelemiş ve deney kümesindeki öğrencilerin başarısını, kontrol kümesindeki öğrencilerin başarısından daha yüksek olduğunu gözlemiştir.

Konu ile ilgili yabancı araştırmalar incelendiğinde; Tintal, Fuchs ve Fuchs'ın (1986) "Tam Öğrenmenin Öğrenci Başarısına Etkisi" konulu araştırmasında, farklı tam öğrenme uygulamalarının, yüksek ve düşük başarıya sahip öğrencilerin başarılarına etkilerine bakılmıştır. Düşük başarıya sahip öğrencilerin öğrenme düzeyinin yükseltilmesinde, hazır tam öğrenme materyallerinin kullanıldığı tam öğrenme yöntemine çok, öğretmenin hazırladığı materyallerin kullanıldığı tam öğrenme yönteminin daha etkili olduğu görülmüştür. Yüksek düzeyde başarıya sahip öğrencilerde ise bu fark çok önemli görülmemiştir (Senemoğlu, 1987: 32, Erdem, 1988: 36).

Bu araştırmada, eğitim durumu değişkenlerinden pekiştireçler (ödül) ve dönüt düzeltme süreçleri kullanılmıştır. Pekiştirme, bir davranışın olma olasılığını artıran uyarıcıların verilmesi anlamına gelir. Öğrenme–öğretme sürecinde pekiştirme yoluyla kritik davranışların yinelenmesi sağlanır (Özçelik, 1992: 185). Bu işlemde

kullanılan uyarıcılara pekiştirici ya da pekiştireç denir. Öğrenme–öğretme sürecinde öğrencilerin kendileri için hazırlanan öğretme durumunun ögeleriyle kendilerine verilen ipuçları doğrultusunda etkileşmeleri sağlanır. Bu etkileşim sırasında öğrenciler öğrenilmesi beklenen davranışları gösterdikçe, bu davranışlar pekiştirilir (Sağlam, 2003: 88). Bu yüzden, öğrenme kuramcılarının da pek çoğu öğretme hizmetinin en önemli ögelerinden birinin pekiştirme olduğu görüşündedir. Öğretmenler de okulda çok çeşitli pekiştireçler kullanarak öğrenci davranışlarını şekillendirmeye çalışmaktadır. Öğrencilerin davranışlarından sonra öğretmenlerin "Güzel", "Aferin", "Tamam" demesi, dikkatini öğrenciye vermesi, gülümsemesi pekiştirme örneklerinden kimileridir (Fidan, 1996: 51). Davranışçı yaklaşıma göre, öğrenmenin esasını pekiştirme oluşturmaktadır.

Tenenbaum (1982) araştırmasında, tam öğrenme yöntemi ile ipucu verme, öğrenci katılımın sağlama ve pekiştireç kullanmanın başarıya toplam etkisini incelemiş ve deney grubundaki öğrencilerin başarısını, kontrol grubundaki öğrencilerin başarısında 1,7 standart kayma daha yüksek bulmuştur (Senemoğlu, 1988: 30).

Kendirci (1999), ilköğretim üçüncü sınıflarda Türkçe öğretiminde kullanılan pekiştireç ögesinin öğrencilerin akademik başarılarına etkisini araştırmıştır. Araştırma sonucunda, pekiştireç ögesinin kullanıldığı kümenin toplam başarı puanları ortalaması, geleneksel öğretim yönteminin kullanıldığı kümenin toplam başarı puanı ortalamasından anlamlı derecede yüksek çıkmıştır. Bu durum pekiştireç ögesinin kullanılmasının öğrencilerin Türkçe dersindeki başarı düzeyinde etkili olduğunu göstermektedir. Araştırmada öğretmene uygulanan tutum ölçeğine göre örnekleme katılan öğretmenlerin hepsi pekiştireç kullanmanın gerekliliğine inanmaktadır.

Öğrenme ortamında dönüt genelde doğru ve yanlış davranışlar konusunda bilgi vermek, öğretimin niteliğini yükseltmek için düzeltilecek ve tamamlanacak davranışları ortaya çıkarmak, gelecekteki başarılar için güdüleyici ve özendirici ortam sağlamak amacıyla verilir (Fidan, 1996: 150). Dönüt verme sürecinde her

öğrenci bireysel öğrenimiyle ilgili bilgi edinmektedir. Bu bilgiler onların öğrenme sürecindeki yetersizliklerini gidermeye ve bir sonraki öğrenme işine hazırlamaya yöneliktir. Dönüt öğrenciye olduğu kadar öğretmene de yardımcı olmaktadır (Akyol, 2001: 197). Bu araştırmada dönüt verme süreci, öğrencilerin uygun davranışlarını görüp ödüllendirme becerisinin kazandırılmasında, öğretmenlere uygulanmıştır.

Yunt (1978), tarafından yapılan araştırmaya göre, okuldaki öğrenmede dönüt-düzeltme işlemlerinin öğrencilerin akademik erişilerine etkisini araştırmıştır.deneysel nitelikteki bu araştırma, Ankara'daki iki ilkokulun beşinci sınıflarında, araştırmacının hazırladığı İngilizce öğrenme materyali kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda; bilişsel giriş davranışlarına ek olarak dönüt-düzeltme işlemlerinin birlikte işe koşulmasının genel erişiyi önemli derecede yükselttiği ortaya çıkmıştır.

Dönüt-düzeltme işlemleri üzerinde Aksu (1983)'nun yaptığı araştırmada, bu işlemlerin uygulandığı deney grubundaki öğrencilerin başarısının kontrol grubundaki, öğrencilerin başarısından yüksek olduğu, bu işlemlerin uygulanmasının, başarıdaki farklılıkların %36'sını açıklayabilecek güçte olduğunu gösteren bulgular elde edilmiştir (Fidan, 1986: 161).

Uzun (1986) da araştırmasında, dönüt-düzeltme değişkeninin yabancı dil öğretimindeki etkisini incelemiş ve biçimlendirici değerlendirmenin öğrencilerin erişlerini anlamlı düzeyde yükselttiğini gözlemiştir (Senemoğlu, 1987: 40).

Senemoğlu (1988) ayrıca, "Program Geliştirme ve Öğretim I" dersinde bilişsel giriş davranışlarındaki eksikliklerin tamamlanmasının ve buna ek olarak dönüt-düzeltme işlemlerinin uygulanmasının öğrenim düzeyine ve başarıya etkisini araştırmıştır. Araştırma sonucunda; yalnızca bilişsel giriş davranışlarındaki eksikliklerin tamamlandığı kümenin başarısı, kontrol grubundan; bilişsel giriş davranışlarındaki eksikliklerin tamamlanmasıyla birlikte dönüt-düzeltme işlemlerinin uygulandığı kümenin başarısının ise, hem kontrol kümesinin, hem de deney kümesinin başarısından daha yüksek olduğu görülmüştür.

Lueckemeyer ve Chiappetta'nın (1981)'de yaptığı araştırmada, dönüt-düzeltme etkinliklerini kapsayan tam öğrenme yönteminin Lise İnsan Fizyolojisi dersinde uygulanmasını araştırmıştır. Araştırma sonucunda, tam öğrenme yönteminin bu ders için pratik olmadığını, öğrencilerin başarısını çok az yükselttiğini, öğrencilerin başarılarındaki değişkenliği de azaltmadığını ortaya koymaktadır (Senemoğlu, 1987: 33).

Eğitim, Çağdaş Eğitim anlayışıyla daha da belirginleşen kimliğiyle; bireylerin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel yönleriyle bir bütün halinde en ileri düzeyde yetiştirilmelerini amaçlar. Çünkü birey olarak insan , bilişsel, duyuşsal ve devinişsel yapıların bir bütünü, bileşkesidir. Bu nedenledir ki çağdaş eğitime ilişkin düzenlemeler, planlama ve uygulamalar bu anlayış ve yaklaşımlar doğrultusunda düzenlenmektedir. Konu alanları açısından yaklaşıldığında Eğitim; (1) Bilim Eğitimi, (2) Teknik Eğitim, (3) Sanat Eğitimi olarak üç başlık altında incelenebilir. (Uçan, 1994: 30)

Sanat Eğitimi, her biri kendi içinde çeşitli kol ve dallara ayrılan şu üç ana başlıktan oluşur ;

1. Fonetik Sanatlar (Kullandığı malzemesi ses olan sanatlar) Eğitimi
2. Plastik Sanatlar Eğitimi
3. Dramatik Sanatlar Eğitimi

"Müzik Eğitimi", Fonetik Sanatlar Eğitiminin başlıca dalıdır. Bu yaklaşımdan yola çıkarak "Sanat Eğitimini" tanımlayacak olursak;

"Sanat Eğitimi temelde, sanatsal etkinlik ve etkileşimler yoluyla bireyin yaratma güdüsünü doyurmaya, estetik gereksinmelerini karşılamaya, beğeni duygusunu geliştirmeye ve içinde yaşadığı gerçekliğe daha duyarlı olmasını sağlamaya yöneliktir. Bu bakımdan Sanat Eğitimi, bireyin bilişsel ve devinişsel yönlerinin yanında, özellikle duyuşsal yönünün gelişmesinde çok önemli rol oynar" (Uçan, 1989: 180).

Eğitim, bilim, teknik ve sanatın her üçünü de kapsayan bir içerikle düzenlenerek, bireyleri ve toplumları biçimlendirmede en etkili süreç niteliği kazanır. Böyle bir eğitim bireyi; biyopsişik, toplumsal ve kültürel boyutlarıyla bedensel, bilişsel, duyuşsal ve devinişsel yapılarıyla dengeli bir bütün olarak en uygun ve ileri düzeyde yetiştirmeyi amaçlar. Sanat Eğitimi, bu amaca dönük eğitim sürecinin üç ana boyutundan, üç ana bileşenden biridir (Uçan, 1989: 180). Yine Uçan'a (1994) göre Müzik Eğitimi; genel, özengen ve mesleki olmak üzere, amacına yönelik olarak üç ana türe ayrılmaktadır. Bunlardan :

Genel Müzik Eğitimi, iş-meslek, okul, bölüm, kol-dal ve program ayrımı gözetmeksizin, her düzeyde, her aşamada, herkese yönelik olup sağlıklı, dengeli ve insanca bir yaşam için gerekli asgari-ortak genel müzik kültürünü kazandırmayı amaçlar.

Özengen Müzik Eğitimi, müziğe ya da müziğin belli bir dalına özengence (amatörce) ilgili, istekli ve yatkın olanlara yönelik olup, etkin müziksel kalıtım, zevk ve doyum sağlamak ve bunu olabildiğince sürdürüp, geliştirmek için gerekli müziksel davranışlar kazandırmayı amaçlar.

Mesleki müzik eğitimi ise, müzik alanının bütününü, bir kolunu ya da dalını, o bütün, kol ya da dal ile ilgili bir işi meslek olarak seçen, seçme eğilimi gösteren, seçme olasılığı bulunan ya da öyle görünen, müziğe belli düzeyde yetenekli kişilere yönelik olup, dalın işin ya da mesleğin gerektirdiği müziksel davranışları ve birikimi kazandırmayı amaçlar.

Mesleki Müzik Eğitimi, müzik eğitimi veren kurumlarda üç ana grupta incelenebilir. Bunlar; (1) Çalgı Eğitimi, (2) Ses Eğitimi, (3) Müzik Kuramları Eğitimidir (Uçan, 1994).

Ülkemizdeki en eski müzik eğitim kurumlarından biri de Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığıdır. Türk Silahlı Kuvvetlerinin moral ve

motivasyonunun artırılmasında ve törenlerin icrasında bandolara büyük sorumluluklar düşmektedir. Bandoların itici gücü, eserlerin seslendirilmesini sağlayan, Bando Astsubaylarıdır. Silahlı Kuvvetlerin moral ve motivasyonunun artırılması görevini üstlenen bandolarda görev alan astsubayların verimli bir şekilde yetiştirilmesi görevini Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı 1831 yılından bu güne kadar yürütmektedir.

Silahlı Kuvvetler Bando Astsubay Hazırlama ve Meslek Yüksek Okulunda "Trompet" dersi öğretmen kadrosu Meslek Yüksek Okulunda bir sözleşmeli sivil öğretim elemanı, iki Bando Subayı; Hazırlama Okulunda ise üç Astsubaydan oluşmaktadır.

Hazırlama okulunda görev yapan trompet öğretmenleri Silahlı Kuvvetler Astsubay Hazırlama ve Sınıf Okulu mezunudur. Hazırlama okulu 3 yıllık mesleki müzik eğitimi veren meslek lisesi dengi okuldur. Sınıf okulu ise öğrencilerin 1 yıl boyunca ağırlıklı olarak askeri konular ve mesleki konularda eğitim gördükleri okula verilen addır. 4 yıllık eğitimi tamamlayan öğrenciler kıt'alarda icracı astsubay olarak göreve başlarlar. Kendi emsalleri arasında üstün başarı gösterenler Silahlı Kuvvetler Bando Astsubay Hazırlama Okuluna Çalgı dersi öğretmeni olarak atanırlar. Bando astsubayları meslek lisesi mezunu oldukları için formasyon eğitimi almamışlardır. Bu da okulda verilen çalgı eğitiminin iyi niyetli olmasına rağmen yetersiz kalabileceği ihtimalini akla getirmektedir.

Uçan'a göre (1997) müzik eğitimi, bireye kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel davranışlar kazandırma, bireyin müziksel davranışını kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak değiştirme ya da bireyin müziksel davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli değişiklikler oluşturma, bireyin müziksel davranışını kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak geliştirme sürecidir.

Öğrenme kuramları üzerine ilk araştırmalar Edward Lee Thorndike tarafından yapılmıştır. Thorndike'ın öğrenmeyle ilgili 1) Hazırbulunuşluk, 2) Tekrar, 3) Etki

Kanunu vardır. 1930'dan önceki etki kanununa göre, tepkinin doğurduğu sonuç, uyarıcı ve tepki arasındaki bağın güçlenmesine ya da zayıflamasına neden olmaktadır. Başka bir deyişle, eğer tepkinin sonucu tatmin edici, haz verici ise, uyarıcı ve tepki arasındaki bağın gücü artmaktadır. Tepki, rahatsız edici bir duruma yol açarsa, uyarıcı-tepki arasındaki bağın gücü zayıflar. Modern terminoloji ile ifade edecek olursak; eğer uyarıcının yol açtığı tepki pekiştirilirse, uyarıcı ve tepki arasındaki bağ güçlenir; uyarıcının yol açtığı tepki cezalandırılırsa, uyarıcı ve tepki arasındaki bağ zayıflar. Thorndike 1930'dan sonra, daha önce önerdiği Etki Kanunu'nun yarı yarıya doğru olduğunu belirlemiştir. Bu durumda, uyarıcıya karşı yapılan tepki, haz verici bir durum yaratırsa, uyarıcı ve tepki arasındaki bağın gücü artmaktadır. Ancak, tepki tatmin edici bir sonuç yaratmazsa, yani cezalandırılırsa bağın gücüne hiçbir etkisi olmamaktadır (Senemoğlu, 2005: 133).

1938'de Skinner davranışı, organizmanın çevresiyle etkileşimi sırasında, organizma ve çevrede oluşan gözlenebilir ve ölçülebilir değişiklikler olarak tanımlamıştır. Davranış, kişinin eylemde bulunmasını ve çevreyle ilişki içinde olmasını gerektirir. Davranışlar, bilimsel inceleme yaklaşımlarına göre geçen yüzyıl içerisinde incelenmiştir. İnsan davranışlarını inceleyenler, öğrenci davranışlarını ve başarısızlıklarını biyofiziksel, psikodinamik, bilişsel, insancıl ve uygulamalı davranış analizi yaklaşımlarına göre incelemişlerdir. Davranışçı ya da uygulamalı davranış analizi yaklaşımı, davranışı harekete geçiren güçlerin davranışla çevresi arasında işlevsel ilişkisinin bulunduğu gerçeğine dayandırır ve inceler. Davranış değiştirme süreci ise davranış öncesi ve sonrası olayların analiz edilerek, davranış öncesi ve davranışın sonuçlarının değiştirilmesi olarak düşünülür (Özyürek, 2001: 21).

Öğrenme kuramlarına ilişkin ilk araştırmalar Ivan Pavlov tarafından yapılmıştır. Pavlov'un köpekler üzerinde yaptığı araştırmalarla klasik koşullanma kuramlarını açıklamıştır. Klasik koşullanmada davranım, belli bir uyarana tepki verilerek kendiliğinden oluşmaktadır. Skinner'e göre (1979), sadece tepkiler değil edimler de öğrenilebilir. Burada edim kavramı organizmanın çevresel uyaranlardan bağımsız olarak adeta kendiliğinden geliştirdiği davranımları tanımlamaktadır. Buna göre edimsel öğrenme organizmayı ödüle götüren veya cezadan kurtaran bir

davranımın edinilmesini öğrenmektir. Başka bir tanımla edimsel öğrenme verilen uyaran ile ilişkilendirilen sonuçların pekiştirilmesidir oysa klasik koşullanmada davranım, belli bir uyarana tepki verilerek kendiliğinden oluşmaktadır (Aydın, 2000: 196).

Ödül istendik davranışları pekiştirmeye, ceza istenmeyen davranışları ortadan kaldırmaya yöneliktir. Ödül ve ceza sisteminin temel amacı, öğrenciye kendi davranışlarını yönetmek için gerekli olan duygusal ve düşünsel yeterliği kazandırmaktır. Gerçekte öğrenci, öğretmeni tarafından olumlu veya olumsuz olarak değerlendirilen davranışlarına verilen pekiştireçlere göre, kendini geliştirme yeterliği geliştirmektedir. Bu nedenle ödül ve ceza sisteminin, eğitsel amaçlara uygun bir anlayışla kullanılması gerekir. Ödül, öğrencinin beğenilen bir davranışından dolayı haz duyması için verilen her tür pekiştireci kapsar. Örneğin gülümseme, dokunma, saçını okşama, sözle onaylama, sorumluluk verme gibi her tür övgü ödül olarak değerlendirilebilir. Ceza ise, istenenden yoksun bırakmayı tanımlayan her tür sınırlama ve yasaklamayı içerir. Dolayısıyla ceza, öğrencilerin istenmeyen davranışlarından üzüntü ve pişmanlık duymasını sağlayan yaptırımların anlatımıdır (Aydın, 2003: 164).

Öğrencinin gösterdiği davranışın sonuçları, gelecekteki davranışını doğrudan etkiler. Bu nedenle davranışın sonuçlarının sistematik olarak değiştirilmesiyle davranış arttırılır ya da azaltılır. Davranışın ileride olma olasılığını, göreceli olarak, davranışı anında izleyen çevresel değişkenler etkiler. Davranışın izleyen olayları iki biçimden birine göre gerçekleşir. Bir çevreye yeni uyaran ekleme, iki çevrede var olan uyarana son verme ya da ortamdan geri çekmedir. Davranışın sonuçları davranışın ileride oluşum sıklığını arttırabilir ya da azaltabilir (Özyürek, 2001: 38).

Öğrencinin yapması istenilmeyen, uygun olmayan davranışlarının öğretmen uyarı ve eleştirisiyle sonuçlanması durumunda ise; o davranışları uyarı sırasında durdurması ama sonra aynı davranışların sıklığı ya da sürelerinde artışlar gözlenmesine eleştiri tuzağı denilmektedir. Eleştiri tuzağından kurtulabilmek için

öğretmenlerin ödüllendirmelere yer vermeleri ya da kullandıkları ödül sayısını arttırmaları gerektiği belirtilmektedir (Özyürek, 1996: 101).

Öğretmenlerin, derslerin amaçlarını gerçekleştirebilmek için; öğrencilerin sınıfa uygun davranışlarda bulunmalarını bekledikleri, uygun davranışları öğrencilerin göstermeleri gereken davranışlar olarak görerek hiçbir şey yapmadıkları, bu uygun davranışlar karşısında ödüllendirmelere yer vermedikleri ya da az yer verdikleri belirtilmiştir (Vuran, 1994). Buna karşın öğretmenlerin sınıfa uygun olmayan öğrenci davranışlarını da değiştirmek veya azaltmak için de uyarı ve eleştirilere yer verdikleri bilinmektedir. Bu durumda öğretmenlerin sınıflarında ödüller ve olumlu geri dönütler yerine eleştiri, uyarı ya da tehdit olarak adlandırılabilecek ifadelere daha çok yer verdikleri söylenmektedir (Vuran, 1994; Özyürek, 2001: 60).

Öğretmenlere ödüllendirmenin kazandırılması ve arttırılması bazı işlem süreçlerinin uygulanmasını gerektirmektedir. Öğretmenler ödülleri ilk kullanmaya başladıklarında ödüllendirmenin işe yaramadığını, etkili olmadığını düşünürler ve ödül kullanırken rahat değillerdir. Öğretmenlere eleştiri tuzağından kurtulma ve ödüllendirmenin kazandırılması için öğretmenlere nasıl ödüllendireceklerinin öğretilmesi ve öğretmen ödüllerini pekiştirme işlem süreçlerinden geçirilmesi gerekmektedir (Özyürek, 2001: 60).

Eğitimi davranış değiştirme ve kazandırma süreci olarak tanımladığımıza göre, davranışların sonuçlarının öğrenmeyi yani olumlu davranışların daha fazla tekrar edilmesinin arttırılmasını sebebiyle davranış arttırma süreci olan pekiştirme ve pekiştireç kullanma durumlarının daha fazla tekrarlanmasını gerektirmektedir. Trompet ile müzik eserlerini çalma bir dizi davranıştan oluşmaktadır. Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığında verilen trompet eğitiminde öğretmenlerin öğrencilerin olumlu davranışlarını yeteri kadar ödüllendirmedikleri, buna karşın olumsuz davranışlarını ise sıkça eleştirdikleri düşünülmektedir. Öğrencilere daha

olumlu öğrenme yaşantılarının sağlanması, öğrenmelerinin daha verimli ve hızlı olması ihtiyacı öğretmen ödüllerinin arttırılması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır.

Bu araştırmada, formasyon eğitimi almamış trompet öğretmenlerinin, öğrencilerin uygun davranışlarını ödüllendirmelerinin arttırılmasında, eğitim durumu değişkenlerinden Bilgilendirme ve Dönüt Verme Süreçlerinin etkililiği araştırılmıştır.

1.1. Problem Cümlesi

Öğretmenlere uygulanan Bilgilendirme ve Dönüt Verme Süreçleri, öğretmen ödüllerinin arttırılmasında etkili midir? Bilgilendirme ve Dönüt Verme Süreçlerinden geçirilen öğretmenlerin, öğrencilerin doğru tepkilerini görerek ödüllerini arttırmaları, öğrencilerin öğrenme düzeylerini etkiler mi?

1.2. Alt Problemler

Bu araştırmanın iki temel alt problemi vardır;

1. Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığında görev yapan trompet öğretmenlerinin ders sırasında kullandıkları ödüllerin arttırılmasında, Bilgilendirme ve Dönüt Verme Süreçlerinin uygulanması, öğretmenlerin ödül kullanımlarında değişikliğe yol açar mı?

2. Bilgilendirme ve Dönüt Verme Süreçleri sonucunda öğretmenlerin ödül kullanımlarında görülen değişiklik, öğrencilerin öğrenmelerini etkiler mi?

1.3. Araştırmanın Önemi

Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı, ülkemizde çok sesli müziğin yerleşmesinde ve yaygınlaşmasında önemli katkıları olan bir eğitim kurumudur. Bu önemli görevini geçmişte olduğu gibi gelecek yıllarda da artırarak sürdürecektir. Okulda uygulanan eğitim-öğretimin bilimsel uygulamalarla desteklenmesi, üstlendiği görevin gerçekleşebilmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Yapılacak bu araştırma çalışmasıyla, Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığında uygulanan trompet eğitimine ait eksiklikler, bilimsel yöntemlerle ortaya çıkarılmaya çalışılmış ve elde edilen bulgular yorumlanarak bu doğrultuda öneriler geliştirilmiştir.

Okulda uygulanan trompet eğitimine ait eksikliklerin ortaya çıkarılmaya çalışılacağı bu çalışmanın aynı zamanda; okulda uygulanan trompet eğitimi hakkında genel ve toplu bilgiler içeren bir kaynak oluşturacağı, uygulanan Trompet Eğitimi ile ilgili yeni görüş, öneri veya çalışmalara sağlıklı ve güvenilir bir zemin hazırlayacağı ümit edilmektedir.

Bu araştırma, Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığında uygulanan trompet eğitiminde ödüllerin kullanılmasına yönelik ilk araştırma olma özelliği taşımaktadır. Tamamen bilimsel araştırma ilkelerine bağlı kalarak ve bu ilkelerin rehberliğinde yürütülen bu çalışmada elde edilen veriler, yapılan ölçümler, alınan kayıtlar, kayıtların yorumlanmaları, sonuç ve önerilerin sağlam ve bilimsel temelleri olduğundan, araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliğinin yüksek olduğu ve Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığında uygulanan trompet eğitiminin geliştirilmesine yönelik yararlı bir çalışma niteliği taşıyacağı düşünülmektedir.

1.4. Sayıltılar

Bu araştırma şu temel sayıltılara dayanacaktır

1. Seçilen araştırma yönteminin araştırmanın amacına, konusuna ve problem çözümüne uygun olduğu,

2. Veri toplamak için kullanılan araç ve tekniklerin, araştırma için gerekli verileri sağlar nitelikte olduğu,

3. Elde edilen veriler ve verilerin değerlendirilmesinin gerçeği yansıttığı,

4. Yararlanılan kaynakların doğru ve güvenilir olduğu kabul edilmektedir.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. Slh. Kuv. Bando Okulları Komutanlığı,

2. 2004–2005 Eğitim – Öğretim Yılı,

3. Üç trompet öğretmeni ve bu öğretmenlerden trompet dersi alan, toplam 11 öğrenciden oluşan üç denek grubu,

4. Hazırlanan denek gruplarından elde edilen veriler ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Araştırmada kullanılan bazı temel kavramlar ve anlamları aşağıda verilmiştir.

Astsubay Hazırlama Okulu: Astsubay yetiştiren okulların üç yıllık lise devresini oluşturan okul.

Astsubay Meslek Yüksek Okulu: Astsubay yetiştiren okulların iki yıllık ön lisans devresini oluşturan okul.

Astsubay Sınıf Okulu: Astsubay Meslek Yüksek Okulundan mezun olacak öğrencilerin iki aylık staj dönemi için devam ettikleri okula verilen ad.

Bando Subayı: Bando Şefliği yapmak üzere yetiştirilmiş, subay rütbesindeki askeri şahıs.

Mızıka: Tören gösteri ve salon konserlerinde daha çok marş, uvertür gibi eserler seslendiren, vurmalı ve nefesli çalgılardan meydana gelen askeri veya sivil müzik takımı, bando.

Pekiştirme: Pekiştirme davranışı güçlendiren bir süreçtir. Yani, davranışı izleyen olayların fonksiyonu olarak, davranışın sıklığı, süresi, şiddeti ya da diğer boyutlarında artış olmasıdır (Aydın, 2003).

Olumlu Pekiştirme: Davranışı izleyen olaylara bağlı olarak davranış sürerse ya da artarsa izleyen olaya olumlu pekiştireç bu sürece de olumlu pekiştirme denir (Aydın, 2003).

Eleştiri: Öğrencinin uygun olmayan davranışı göstermesinin ardından öğretmenin bu davranışla ilgili uyarısı (yapma, olmaz, hayır gibi) ve eleştirisel ifadeleridir (sana yakışmıyor, öyle yapmıyoruz gibi) (Özyürek, 2001).

Eleştiri Tuzağı: Öğretmenlerin, öğrencilerin olumsuz davranışlarına karşı uyaranlarda bulunması ve yönergeler vermesinin öğrencilerin gösterdikleri olumsuz davranışların görülme sıklığını arttırmasına Eleştiri Tuzağı denir. Öğretmenlerin, olumsuz davranışın görülmesi sırasında verdikleri yönergelerin işe yaradığını düşünmeleri ve bu yönergelerin zamanla olumsuz davranışın ortaya çıkması için bir ayırt edici uyaran niteliği kazanması, eleştiri tuzağını oluşturur (Özyürek, 2001).

Sınıfa Uygun Olan Davranışlar: Dersin amaçlarının gerçekleşmesine hizmet eden davranışlardır (Özyürek, 2001).

Sınıfa Uygun Olmayan Davranışlar: Dersin amaçlarının gerçekleşmesine engel olan davranışlardır (Özyürek, 2001).

Ödül: Bir davranışın yapılması eğilimini güçlendirmesi ya da yapılma sıklığını arttırması beklenen uyaranlardır (Aydın, 2003).

Başlama Düzeyi: Belli bir davranışın, hiçbir sağaltım yöntemi uygulanmadan önceki düzeyidir. (oluşum sıklığı, oluşum yüzdesi vb.) (Alberto ve Troutman, 1990).

Bilgilendirme: Bu araştırmada öğretmenlerin öğrencilerin uygun davranışlarının ödüllendirmesinin arttırılması ile ilgili olarak öğretmenlere yazılı ve sözlü olarak bilgi verilmesidir (Aydın, 2003).

Dönüt Verme: Bu araştırmada, öğretmenlere yapılan kayıtlar ile ilgili bilgilerin ve geri bildirimlerin verilmesidir (Aydın, 2003).

2. BÖLÜM

YÖNTEM

Araştırmada, Tek-Denekli Araştırma Yöntemlerinden, Değişen Koşullar Deseni kullanılmıştır. Tek Denekli Araştırma Yöntemleri denek gruplarından standart koşullar altında sürekli veri toplanmasıyla oluşmaktadır. (Kırcaali – İftar ve Tekin, 2004:90)

Araştırmanın bu bölümünde sırasıyla araştırmanın modeline, denekler ve seçimine, kullanılan veri toplama araçlarına, uygulama sürecine ve verilerin analizine yer verilecektir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada verilerin toplanması ve araştırmanın amaçlarına ulaşmak için tek denekli araştırma yöntemlerinden Değişen Koşullar Deseni kullanılmıştır. Tek denekli araştırma yöntemlerinin genel özellikleri ve değişen koşullar deseninin bu araştırmada nasıl kullanıldığı aşağıda açıklanmıştır.

2.1.1. Tek Denekli Araştırma Yöntemleri

Tek denekli araştırma yöntemleri, araştırmanın örnekleminde yer alan denek sayısının bir olduğu durumlarda kullanılan ve bağımsız değişkenin bağımlı değişken

üzerindeki etkisinin tek denek üzerinde araştırıldığı deneysel yöntemlerdir. Araştırmada birden fazla denek olduğu durumlarda denekler arasında karşılaştırma yapılmadan bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisine bakılır. (Kırcaali İftar ve Tekin, 2004: 90)

2.1.1.1. Değişen Koşullar Deseni

Değişen koşullar deseni bir ya da daha fazla sağaltım yönteminin (bağımsız değişken), bağımlı değişken üzerindeki etkisini araştırmak amacıyla kullanılan deneysel yöntemdir. ABC deseni olarak da adlandırılan bu desende düzeltme teknikleri ardı ardına kullanılır (Alberto ve Troutman, 1990; Vuran, 1997: 38).

ABC deseni araştırmacının etkili bir düzeltme tekniği bulmak için birden fazla düzeltme tekniğini denemeyi gerekli bulduğu durumlarda kullanılan bir desendir. Bu desende veriler, belirlenen düzeltme tekniğinin etkili olup olmadığını belirtir (Alberto ve Troutman, 1990; Vuran, 1997: 38).

Değişen koşullar deseninde araştırmanın her bir evresi alfabenin farklı bir harfiyle gösterilir. Bu araştırmada ABC deseni kullanılmıştır. A harfi Başlama Düzeyi Evresini, B harfi Bilgilendirme Evresini, C harfi ise Dönüt Verme Evresini temsil etmektedir.

Araştırmanın iki bağımlı iki bağımsız değişkeni vardır. Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığında trompet dersi veren öğretmenlerin ders içinde kullandıkları ödüller araştırmanın birinci bağımlı değişkenini, öğretmen ödüllerinin arttırılmasında uygulanan Bilgilendirme ve Dönüt Verme Süreçleri araştırmanın birinci bağımsız değişkenini oluşturmaktadır. Araştırmanın ikinci bağımlı değişkeni öğrencilerin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışları ve ikinci bağımsız değişkeni ise öğretmenlerin öğrencilerin olumlu davranışlarını ödüllendirmeleridir.

Araştırmanın birinci evresinde bağımlı değişkenlerin (öğretmenlerin öğrencilerin olumlu davranışlarını ödüllendirme, öğrencilerin eserleri doğru çalma) sağaltım yöntemleri uygulanmadan önceki düzeyini tespit etmek için başlama düzeyi verileri alınmıştır. Araştırmanın ikinci evresinde öğretmenlerin ödülleri doğru kullanabilmesi ve eksik bilgilerinin tamamlanması için Bilgilendirme yapılmıştır. Araştırmanın üçüncü evresi olan Dönüt Verme evresinde öğretmenlerin ödül kullanımında gösterdikleri gelişmeyi kendilerine göstermek için işledikleri derslerin kamera kayıtları izlettirilmiş ve ödül kullanımları ile ilgili dönütler verilerek program tamamlanmıştır.

Bu araştırmada Bilgilendirme ve Dönüt Verme bağımsız değişkenlerinin öğretmenlerin ödül kullanımları ve öğretmenlerin ödül kullanımı bağımsız değişkeninin öğrencilerin eserleri doğru çalma bağımlı değişkenleri üzerindeki etkileri incelenmiştir. Araştırmada elde edilen veriler hedef davranış ölçü araçları ile kayıt altına alınmıştır.

2.2. Verilerin Toplanması

Bu araştırmada öğretmen ve öğrenci hedef davranışları doğrudan ölçüm yöntemiyle ölçülmüştür. Doğrudan ölçüm davranışın gerçekleştiği anda ölçülmesidir (Kırcaali İftar ve Tekin, 2004: 71).

Bu araştırmada öğretmenlerin hedef davranışlarının belirlenmesi amacıyla öğretmen hedef davranış ölçü aracı, uygulanan sağaltım yönteminin öğrenci davranışları üzerindeki etkisini tespit etmek için öğrenci hedef davranış ölçü aracı kullanılmıştır.

2.2.1. Denekler ve Deneklerin Seçimi

Silahlı Kuvvetler Bando Astsubay Hazırlama Okulunda trompet eğitimi 4 çalgı öğretmeni tarafından, 3 veya 4 öğrenciden oluşan küçük gruplar halinde verilmektedir.

Bu araştırmada Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığında verilen çalgı eğitiminde öğretmenlerin öğrenciye verdiği ödüllerin arttırılmasının öğrenci başarısını arttıracağı düşünülmüştür. Okulda görev yapan 3 trompet öğretmeni de araştırmaya katılmayı kabul etmişlerdir.

Denekler ile ilgili bilgiler araştırmada ele alınan sıraya göre şöyledir.

Birinci öğretmenden ders alan birinci, ikinci ve üçüncü öğrencilerin notları			
Dersler / Öğrenciler	Çalgı	Solfej-Dikte	Nota Okuma
1	80-80	92-60-80-75	98-95-97
2	70-70	78-68-60-75	80-86-79
3	80-80	97-80-95-85	50-92-90
İkinci öğretmenden ders alan dördüncü, beşinci, altıncı ve yedinci öğrencilerin notları			
4	70-70	87-85-90-100	65-84-90
5	90-90	71-80-80-80	75-89-90
6	80-80	60-65-80-60	70-93-92
7	70-70	60-50-55-65	80-86-80
Üçüncü öğretmenden ders alan sekizinci, dokuzuncu, onuncu ve onbirinci öğrencilerin notları			
8	90-90	67-55-80-60	50-75-83
9	100-100	90-75-90-85	90-93-92
10	80-80	63-50-50-50	75-80-72
11	70-70	72-55-60-55	85-89-85

Tablo 1- Öğrencilerin Çalgı, Nota Okuma ve Solfej-Dikte Notları

Birinci öğretmen ve birinci öğretmenden ders alan birinci, ikinci ve üçüncü öğrenciler ile ilgili bilgiler;

Birinci öğretmen 27 yıldır trompet çalmaktadır. Daha önce öğretmen formasyon eğitimi almamıştır. 3 yıldır okulda öğretmenlik yapmaktadır.

Birinci öğrenci okulumuzda Afganistan Silahlı Kuvvetleri adına öğrenim görmektedir. Eğitim yılının başından verilerinin toplanmasına kadar yapılan Çalgı dersi sınavlarından 80-80, Çalgı dersine temel teşkil eden dersler olan Solfej-Dikte dersinden 92-60-80-75, Nota Okuma dersinden 98-95-97 notlarını almıştır.

İkinci öğrenci eğitim yılının başından verilerinin toplanmasına kadar yapılan Çalgı dersi sınavlarından 70-70, Çalgı dersine temel teşkil eden dersler olan Solfej-Dikte dersinden 78-68-60-75, Nota Okuma dersinden 80-86-79 notlarını almıştır.

Üçüncü öğrenci eğitim yılının başından verilerinin toplanmasına kadar yapılan Çalgı dersi sınavlarından 80-80, Çalgı dersine temel teşkil eden dersler olan Solfej-Dikte dersinden 97-80-95-85, Nota Okuma dersinden 50-92-90 notlarını almıştır.

İkinci öğretmen ve ikinci öğretmenden ders alan dördüncü, beşinci, altıncı ve yedinci öğrenciler ile ilgili bilgiler;

İkinci öğretmen 22 yıldır trompet çalmaktadır. Daha önce öğretmen formasyon eğitimi almamıştır. 5 yıldır okulda öğretmenlik yapmaktadır

Dördüncü öğrenci eğitim yılının başından verilerinin toplanmasına kadar yapılan Çalgı dersi sınavlarından 70-70, Çalgı dersine temel teşkil eden dersler olan Solfej-Dikte dersinden 87-85-90-100, Nota Okuma dersinden 65-84-90 notlarını almıştır.

Beşinci öğrenci eğitim yılının başından verilerinin toplanmasına kadar yapılan Çalgı dersi sınavlarından 90-90, Çalgı dersine temel teşkil eden dersler olan Solfej-Dikte dersinden 71-80-80-80, Nota Okuma dersinden 75-89-90 notlarını almıştır.

Altıncı öğrenci eğitim yılının başından verilerinin toplanmasına kadar yapılan Çalgı dersi sınavlarından 80-80, Çalgı dersine temel teşkil eden dersler olan Solfej-Dikte dersinden 60-65-80-60, Nota Okuma dersinden 70-93-92 notlarını almıştır.

Yedinci öğrenci eğitim yılının başından verilerinin toplanmasına kadar yapılan Çalgı dersi sınavlarından 70-70, Çalgı dersine temel teşkil eden dersler olan Solfej-Dikte dersinden 60-50-55-65, Nota Okuma dersinden 80-86-80 notlarını almıştır.

Üçüncü öğretmen ve üçüncü öğretmenden ders alan sekizinci, dokuzuncu, 10. ve 11. öğrenci ile ilgili bilgiler;

Üçüncü öğretmen 15 yıldır trompet çalmaktadır. Daha önce öğretmen formasyon eğitimi almamıştır. 3 yıldır okulda öğretmenlik yapmaktadır

Sekizinci öğrenci eğitim yılının başından verilerinin toplanmasına kadar yapılan Çalgı dersi sınavlarından 90-90, Çalgı dersine temel teşkil eden dersler olan Solfej-Dikte dersinden 67-55-80-60, Nota Okuma dersinden 50-75-83 notlarını almıştır.

Dokuzuncu öğrenci eğitim yılının başından verilerinin toplanmasına kadar yapılan Çalgı dersi sınavlarından 100-100, Çalgı dersine temel teşkil eden dersler olan Solfej-Dikte dersinden 90-75-90-85, Nota Okuma dersinden 90-93-92 notlarını almıştır.

Onuncu öğrenci eğitim yılının başından verilerinin toplanmasına kadar yapılan Çalgı dersi sınavlarından 80-80, Çalgı dersine temel teşkil eden dersler olan

Solfej-Dikte dersinden 63-50-50-50, Nota Okuma dersinden 75-80-72 notlarını almıştır.

Onbirinci öğrenci eğitim yılının başından verilerinin toplanmasına kadar yapılan Çalgı dersi sınavlarından 70-70, Çalgı dersine temel teşkil eden dersler olan Solfej-Dikte dersinden 72-55-60-55, Nota Okuma dersinden 85-89-85 notlarını almıştır.

2.2.2. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada öğretmen ve öğrenci hedef davranışları doğrudan ölçüm yöntemiyle ölçülmüştür. Doğrudan ölçüm davranışın gerçekleştiği anda ölçülmesidir (Kırcaali İftar ve Tekin, 2004: 71).

Öğretmenlerin hedef davranışlarının belirlenmesi amacıyla öğretmen hedef davranış ölçü aracı, uygulanan sağaltım yönteminin öğrenci davranışları üzerindeki etkisini tespit etmek için öğrenci hedef davranış ölçü aracı geliştirilmiştir.

Öğretmen ve öğrencilerin hedef davranışlarına ilişkin verilerin toplanmasında iki amaç vardır. Birincisi, üzerinde değişiklik yapılmak istenen hedef davranışları gözleme ve kaydetmedir. Hedef davranışları gözleme ve kaydetme, üzerinde değişiklik yapılması planlanan davranışlar için hangi sağaltım yönteminin etkili olabileceğini tespit etmeye yarar. İkinci amaç ise uygulanan sağaltım metodunun hedef davranışlar üzerindeki etkililiğini belirlemede ölçüt oluşturur (Kırcaali İftar ve Tekin, 2004: 72).

Bu araştırmada öğretmen ve öğrenci hedef davranışlarının ölçümü için video kamera kullanılmıştır. Alınan kayıtlar daha sonra gözlemci tarafından incelenerek bulgular elde edilmiştir.

2.2.2.1. Araştırmada Kullanılan Bilgilendirme Materyalinin Hazırlanması

Ders öğretmenlerinin ders sırasında kullandıkları ödüllerin artırılmasının öğrencilerin öğrenme sürecini hızlandıracağı düşünülmektedir. Ders öğretmenlerinin hiçbiri etkili öğretmenlik veya sınıfta davranış yönetimi ile ilgili bir ders ya da kurs almamışlardır. Öğretmenlerin sınıfta davranış yönetiminin temel ilkeleri ile ilgili bilgilendirilmesi için küçük bir bilgilendirme toplantısı yapılmıştır. Öğretmenlerin anlatılacak konuyu daha iyi kavramaları için bilgi verilen konulara ilişkin örnekler de verilmiştir.

Bilgilendirme materyali hazırlanırken aşağıda belirtilen kaynaklardan faydalanılmıştır. Zihin Engelli Çocuk Annelerine Ödüllendirme ve Eleştirmemenin Kazandırılmasında Bilgilendirme, Dönüt Verme, Dönüt Verme ve Ödüllendirmenin Etkililiği, (Vuran, 1997), Sınıf Yönetimi (Özyürek, 2001), Sınıfta Davranış Yönetimi Uygulamalı Davranış Analizi (Özyürek, 1996), Özel Eğitimde Yanlışsız Öğretim Yöntemleri (Kırcaali İftar, Tekin, 2004), Okulda Öğrenme ve Öğretme (Fidan, 1996), Eğitim Psikolojisi (Başaran, 1974), Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi (Aydın, 2000), Sınıf Yönetimi (Aydın, 2003), Sosyal Bilgiler Dersinde Öğretim Hizmetinin Niteliğini Belirleyen Ögelerin (İpucu, Öğrenci Katılımı, Pekiştirme, Dönüt-Düzeltme) Kullanımı (Ayar, 2003). Araştırmacı tarafından kullanılan Bilgilendirme Materyali Ek 1'de sunulmuştur.

2.2.2.2. Öğretmen Hedef Davranış Kayıt Formunun Hazırlanması, Kayıt Etme ve Davranışların Oluşum Yüzdelerinin Hesaplanması

Öğretmenlerin öğrencileri ödüllendirme davranışlarının sık tekrarlanması nedeniyle parçalı zaman aralığı kayıt etme tekniği kullanılmıştır.

Parçalı zaman aralığı kaydında gözlem süresi küçük parçalara bölünür ve bu aralıklarda hedef davranışın gerçekleşip gerçekleşmediğine bakılarak yüzde hesaplaması yapılır (Kırcaali-İftar ve Tekin, 2004: 76).

Parçalı zaman aralığı kaydı tutarken izlenecek aşamalar aşağıda sunulmuştur.

Hedef davranış belirlenir
Gözlem zamanı ve süresi planlanır.
Gözlem süresi daha küçük parçalara bölünür (10-60 sn)
Gözlem süresince her bir gözlem aralığının başlama ve bitişini işaret eden zaman dilimlerinde davranış gerçekleştikçe işaretlenir. Gözlem süresi sonunda gözlemci, gözlem aralığı yüzdesini belirler (Kırcaali-İftar ve Tekin, 2004: 76).

Parçalı zaman aralığı kaydında, belirlenen zaman aralığı içinde davranışın oluşup oluşmadığına bakılır; ancak sıklığına ve süresine bakılmaz. Bu nedenle belirlenen zaman aralığı içinde davranışın bir kez oluşmuş olması yeterlidir. Davranış bir kez ya da birkaç dakika süreyle de oluşsa aralığa bir işaret konur (Kırcaali-İftar ve Tekin, 2004: 76).

Bu araştırmada ortalama gözlem süresi 30 dakika olarak belirlenmiştir. Ders öğretmenine, öğrencilerin konuyu öğrenme seviyelerine göre dersi uzatıp kısaltabilme serbestliği tanınmıştır. Hedef davranış kayıt formu, 30 dakikalık kayıt biriminin onar saniyelik dilimlere bölünmesiyle oluşturulmuştur. Hedef davranışların oluşum yüzdeleri, hedef davranış kayıt formunda işaretlenen davranış sayısının dersin işlendiği toplam zaman aralığı sayısına bölünüp yüzle çarpılmasıyla elde edilir. 30 dakikalık gözlem süresince işaretlenebilecek kutucuk sayısı 180'dir. Örneğin 25 dakika olarak işlenen bir derste, hedef davranışın kayıt süresince 50 kez gerçekleştiğini kabul edecek olursak hedef davranışın oluşum yüzdesi 50/150 x 100=%33,3 yaklaşık olarak %33 olacaktır.

Öğrenci ve öğretmenlerin hedef davranışlarının kaydı için bir adet video kamera kullanılmıştır. Öğretmen hedef davranışların hangi 10 saniyelik birimde

oluştuğunu tespit etmek için kameranın ekranında görünen zaman sayacından faydalanılmıştır. Hazırlanan "Hedef Davranış Kayıt Formu" Ek 2'de sunulmuştur.

2.2.2.3. Öğrenci Hedef Davranış Kayıt Formunun Hazırlanması, Kaydetme ve Davranışların Oluşum Yüzdelerini Hesaplama

Öğretmenlerin kullandıkları ödüllerin öğrencilerin öğrenme düzeyine etkisini incelemek için 4 maddeden oluşan "Öğrenci Hedef Davranış Kayıt Formu" hazırlanmıştır. (Bkz. Ek3)

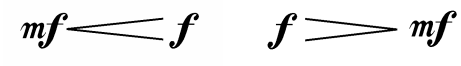
Öğrenci hedef davranış kayıt formunun kullanılması;

Eserin yorumunda, kayıt formunun birinci maddesinde "İki bağlı notaları doğru çalabiliyor mu?" sorusu ile; öğrencinin eser içerisinde bulunan iki bağlı notalardan kaçını doğru yaptığı sayılmıştır. Doğru olarak seslendirilen iki bağlı notaların sayısı toplam iki bağlı notaların sayısına bölünüp 100 ile çarpılarak hedef davranışın oluşum yüzdesi elde edilmiştir. Her eserde farklı sayıda iki bağlı nota bulunduğu için değerlendirme sayıları farklılık göstermektedir. İki bağlı notaları doğru çalma davranışı öğrencinin bağlı notalardan birinciye dil vurup ikinciye dil vurmaması, birinci notayı ikinciden biraz daha kuvvetli çalması, birinci notada ikinci notaya geçerken arada farklı ses çıkarmaması olarak tanımlanmıştır.

Kayıt formunun ikinci maddesinde "Vurgu işaretlerini ne derece doğru yapıyor?" sorusu ile; öğrencinin eser içerisinde bulunan vurgulu notalardan kaçını doğru yaptığı sayılmıştır. Doğru olarak seslendirilen vurgulu notaların sayısı toplam vurgulu notaların sayısına bölünüp 100 ile çarpılarak hedef davranışın oluşum yüzdesi elde edilmiştir. Her eserde farklı sayıda vurgulu nota bulunduğu için değerlendirme sayıları farklılık göstermektedir. Vurgulu notaları doğru çalma davranışı öğrencinin vurgulu notalara diğer notalara oranla biraz daha sert dil vurup daha fazla havayla desteklemesi, ilk sert dil darbesinde farklı sesler çıkartmaması, ilk ses elde edildikten sonra sesin gürlüğünün azaltılması olarak tanımlanmıştır.

Kayıt formunun üçüncü maddesinde “Gürlük terimlerine ne derece uyuyor?” sorusu ile; öğrencinin eser içerisinde bulunan gürlük terimlerinden kaçını doğru yaptığı sayılmıştır. Doğru olarak seslendirilen gürlük terimlerinin sayısı toplam gürlük terimlerinin sayısına bölünüp 100 ile çarpılarak hedef davranışın oluşum yüzdesi elde edilmiştir. Her eserde farklı sayıda gürlük terimi bulunduğu için değerlendirme sayıları farklılık göstermektedir. Gürlük terimlerini doğru çalma davranışı öğrencinin gürlük terimlerinin geldiği yerlerde ürettiği seslerin gürlüğünü belirgin şekilde arttırıp azaltması ve gerekli ses yüksekliğini bir sonraki gürlük terimine kadar koruması olarak tanımlanmıştır.

Kayıt formunun dördüncü maddesinde “Eser içerisinde geçen ‘crescendo’ ve ‘decrescendo’ müzik terim veya işaretlerine ne derece uyuyor?” sorusu ile; öğrencinin eser içerisinde bulunan crescendo ve decrescendo müzik terim veya işaretlerinden kaçını doğru yaptığı sayılmıştır. Doğru olarak seslendirilen crescendo ve decrescendo müzik terim veya işaretlerinin sayısı toplam crescendo ve decrescendo müzik terim veya işaretlerinin sayısına bölünüp 100 ile çarpılarak hedef davranışın oluşum yüzdesi elde edilmiştir. Her eserde farklı sayıda crescendo ve decrescendo müzik terim veya işaretleri bulunduğu için değerlendirme sayıları farklılık göstermektedir. Crescendo ve decrescendo müzik terim veya işaretlerini doğru çalma davranışı, öğrencinin crescendo terim veya işaretinin geldiği yerlerde çalgısının sesini içinde bulunduğu nüanstan bir sonra gelecek olan nüansın gerektirdiği gürlük derecesine kadar yükseltmesi, decrescendo terim veya işaretinin geldiği yerlerde çalgısının sesini içinde bulunduğu nüanstan bir sonra gelecek olan nüansın gerektirdiği gürlük derecesine kadar azaltması olarak tanımlanmıştır. Örnek

Eseri doğru çalma davranışı, öğrencinin kayıt formunda elde ettiği yüzdelerin ortalamasının alınmasıyla hesaplanmıştır

2.2.3. Değişen Koşullar Deseninin Uygulanması

Bu araştırmada, değişen koşullar desenlerinden ABC deseni uygulanmıştır. A harfi Başlama Düzeyi Evresini, B harfi Bilgilendirme Evresini, C harfi ise Dönüt Verme Evresini temsil etmektedir.Aşağıda bu araştırmada değişen koşullar deseninin ne şekilde uygulandığı açıklanmıştır.

2.2.3.1. Başlama Düzeyinin Belirlenmesi Evresi

Araştırmanın ilk aşaması olan başlama düzeyinin belirlenmesi evresi sabit koşullar altında verilerin toplanmasını içermektedir. Kararlı bir başlama düzeyi oluşturulduğunda, araştırmacı seçtiği düzeltme tekniğini uygular ve onun etkililiğini ölçebilir (Kırcaali-İftar ve Tekin, 2004: 90; Vuran, 1997: 39).

Bu araştırmanın Başlama Düzeyi Evresi, öğretmenlerin öğrencilerin uygun davranışlarını ödüllendirme davranışlarının Bilgilendirme Evresi öncesindeki seviyesini belirlemek amacıyla kayıt edilmesini kapsamaktadır. Bu evrede öğretmenlere hiçbir koşulda bilgi verilmemiş ve öğretim sürecine müdahale edilmemiştir. Öğretmen ve öğrenciler soru sorduklarında sorularının daha sonra cevaplanacağı öğretim faaliyetine eskiden olduğu şekilde devam edilmesi söylenmiştir.

Başlama düzeyi verilerini kararlılığına, veri noktalarının değişkenliği ve kararlılığına bakılarak karar verilmiştir. Öğretmen davranışlarının kararlılığına karar vermede veri noktalarının değişkenliğine, öğrenci davranışlarının kararlılığına ise veri noktalarının eğimine bakılarak karar verilmiştir.

2.2.3.2. Bilgilendirme Evresi

Bu araştırmanın Bilgilendirme Evresinde başlama düzeyi verilerinin toplanmasından sonra öğretmenler, öğrencilerin uygun davranışlarını ödüllendirme ve uygun olmayan davranışlarını eleştirmeme konularında sözlü ve yazılı olarak bilgilendirilmişlerdir. Bilgilendirme amacıyla öğretmenlere son başlama düzeyi oturumundan sonra uygun davranışların ödüllendirilmesini kapsayan yazılı materyal verilmiş ve öğretmenlerden materyali okumaları istenmiştir. Ertesi gün öğretmenlerin tamamı materyali okuyarak toplantıya gelmişlerdir. Toplantıda materyaldeki bilgiler öğretmenlere örnekler verilerek açıklanmış ve öğretmenlerin soruları cevaplanmıştır. Bilgilendirme Evresi süresince öğretmenlerin sorularının hepsine açıklayıcı cevaplar verilmiştir. Öğretmenlere ödül çeşitlerinden ve ödüllendirmenin nasıl yapılacağından bahsedilmiştir. Oturumlardan (kayıtlardan) sonra derste yaptıkları ödüllendirmelerden ve ödüllendirmelerinin sonuçları üzerinde konuşulmuştur. Ödüllendirmelerin yanı sıra öğretmenlerden eleştirilerden de uzak durmaları gerektiği her oturumdan sonra hatırlatılmış ve bununla ilgili örnekler öğretmenlere verilmiştir.

2.2.3.3. Dönüt Verme Evresi

Dönüt Verme Evresi deneklere davranışlarıyla ilgili geri bildirimlerin verilmesini kapsayan evredir.

Bu araştırmanın Dönüt Verme Evresinde öğretmenlere Bilgilendirme evresindeki kayıtları ve Dönüt Verme Evresindeki son kayıtları izlettirilmiş ve ödüllendirme davranışları ile ilgili açıklayıcı bilgiler verilmiştir. Öğretmenlerden gelen sorulara davranışları ile ilgili yorum yapılmadan cevap verilmiş ve açıklama yapılmıştır.

2.3. Verilerin Çözümlenmesi ve Yorumu

Araştırmada toplanan verilerin çözümlenmesine ilişkin alt başlıklar aşağıda sıralanmıştır.

2.3.1. Değişen Koşullar Deseninde Verilerin Analizi

Bu araştırmada verilerin analizi deneklerden elde edilen verilerin grafiklere aktarılmasıyla ve hazırlanan grafiklerden elde edilen bulgulara göre yapılmıştır.

2.3.1.1. Değişen Koşullar Deseninde Grafiğin Hazırlanması

Grafiksel analizlerde, grafiğin y eksenine bağımlı değişken değerleri (örn. davranışın oluşum sıklığı, oluşum yüzdesi, oluşum oranı vb.) x eksenine de bağımsız değişken değerleri (araştırmadaki her bir evre) yerleştirilerek eğitim süreci içinde bağımlı ve bağımsız değişkenler arasında işlevsel bir ilişki olup olmadığına bakılır (Gay, 1987; Vuran, 1997: 48). Bu araştırmada hedef davranışların oluşum yüzdeleri y eksenine, gözlem oturumları ise x eksenine her bir evre dikey olarak bölünerek yerleştirilmiştir. Böylece bağımlı değişken ile bağımsız değişken arasında işlevsel bir ilişki olup olmadığı grafiksel olarak ortaya konmuştur.

2.3.1.2. Değişen Koşullar Deseninde Grafiğin Yorumu

Tek denekli deneysel desenlerin kullanıldığı araştırmalarda veri analizi aşağıda sıralanan yararlarından dolayı grafiksel olarak gösterilir ve yorumlanır (Tawney ve Gast, 1984; Kırcaali-iftar ve Tekin, 1997; Vuran, 1997: 49).

a) Davranış değişikliği dinamik bir süreçtir. Gözlem sonuçları hemen grafikleştirilmeye başlandığında, uygulanan programın etkililiği hakkında bir

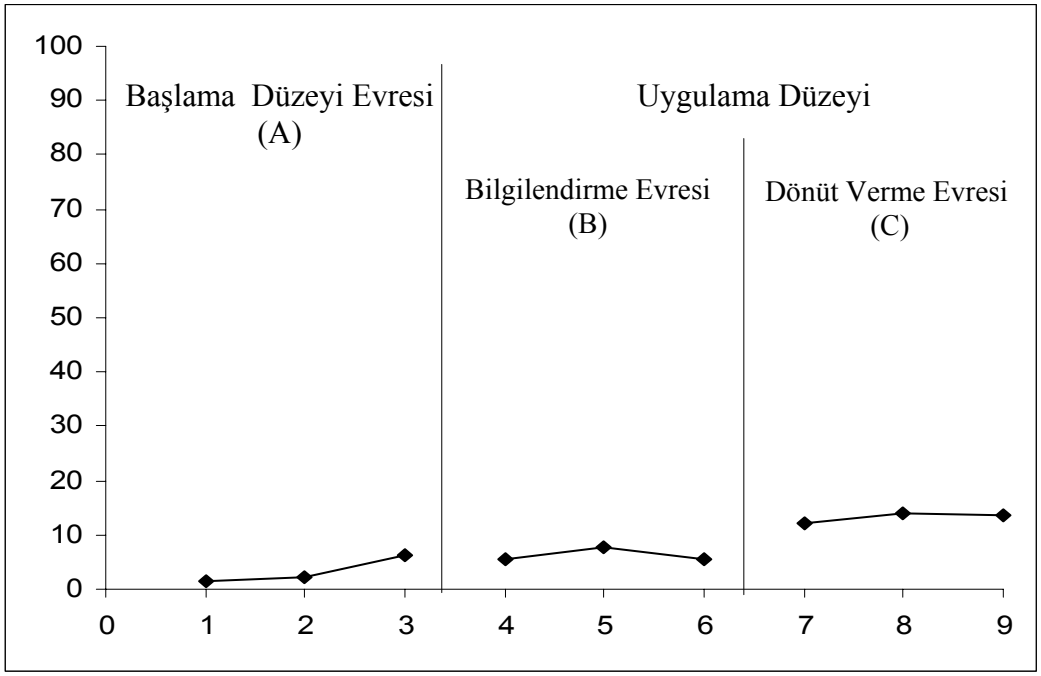
öngörüye sahip olunur. Böylece, deney sürecinin bitmesini beklemeden yönteme ilişkin değişiklik yapılabilir.

b) Grafiksel analiz, istatistiksel analize göre daha büyük ve kararlı etkilerin görülmesini gerektirir. Sonuç olarak, istatistiksel olarak anlamlı görülmeyebilir.

c) Grafikler, verilerin okuyucuya olduğu gibi ulaşmasını ve okuyucunun kendi yorumunu yapmasını sağlar.

d) Deneklerin kendi performanslarını görmelerine olanak sağlayarak, deneklere geri bildirim verir.

Değişen koşullar deseninde desende uygulanan evrelerin hangisinde kullanılan yöntemin daha etkili olduğunu anlamak için grafiklerdeki eğrilerden faydalanılır. Birden fazla yöntemin birleştirilerek kullanıldığı uygulama evrelerinde, her bir yöntemin katkı payını belirlemek zordur (Alberto ve Troutman, 1990). Değişen koşullar deseninde bağımsız değişken dışındaki etkenlerin de bağımlı değişken üzerinde etki yapması muhtemeldir. Bu yüzden deneysel kontrolün sağlanması amacıyla benzer araştırmaların farklı denek ve desenlerle desteklenerek her bir yöntemin işlevselliğine bakılabilir. Araştırmada kullanılan grafiklerin bir örneği Grafik 1'de verilmiştir.

Şekil 1- Örnek Grafik

2.3.1.3. Araştırmada Toplanan Verilerin Gözlemciler Arası Güvenirliğini Belirleme

Toplanan verilerin güvenirliğini belirlemek amacıyla her öğretmenin ödüllendirme ve öğrencilerin ödüllendirilme sonrası davranışları birer kez araştırmacı ve yüksek lisans düzeyinde eğitim almış bir başka gözlemci tarafından kayıt edilmiştir.

Öğretmen hedef davranış kayıt formları "Kısmi aralık kayıt formuna" göre hazırlanmış ve her bir gözlemci birbirlerinden bağımsız olarak işaretleme yapmışlardır. İşaretlemeler sonucu ortaya çıkan görüş birliği ve görüş ayrılıkları sayılıp aşağıdaki formül yardımı ile gözlemciler arası güvenirlik katsayısı hesaplanmıştır.

Küçük Sayı /Büyük Sayı x 100 = Gözlemciler Arası Güvenirlik Katsayısı

Bu araştırmada birinci öğretmenin ödüllendirme davranışının gözlemciler arası güvenirlik katsayısı ortalaması %100, ikinci öğretmenin ödüllendirme davranışının gözlemciler arası güvenirlik katsayısı ortalaması %99,47 ve üçüncü öğretmenin ödüllendirme davranışının gözlemciler arası güvenirlik katsayısı ortalaması % 98,19 olarak belirlenmiştir.

3. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmanın amaçları doğrultusunda, Bilgilendirme ve Dönüt Verme Süreçlerinin öğretmenlerin ödüllendirme, öğrencilerin uygun davranışlarında oluşan değişikliklere ilişkin bulgular yer almaktadır.

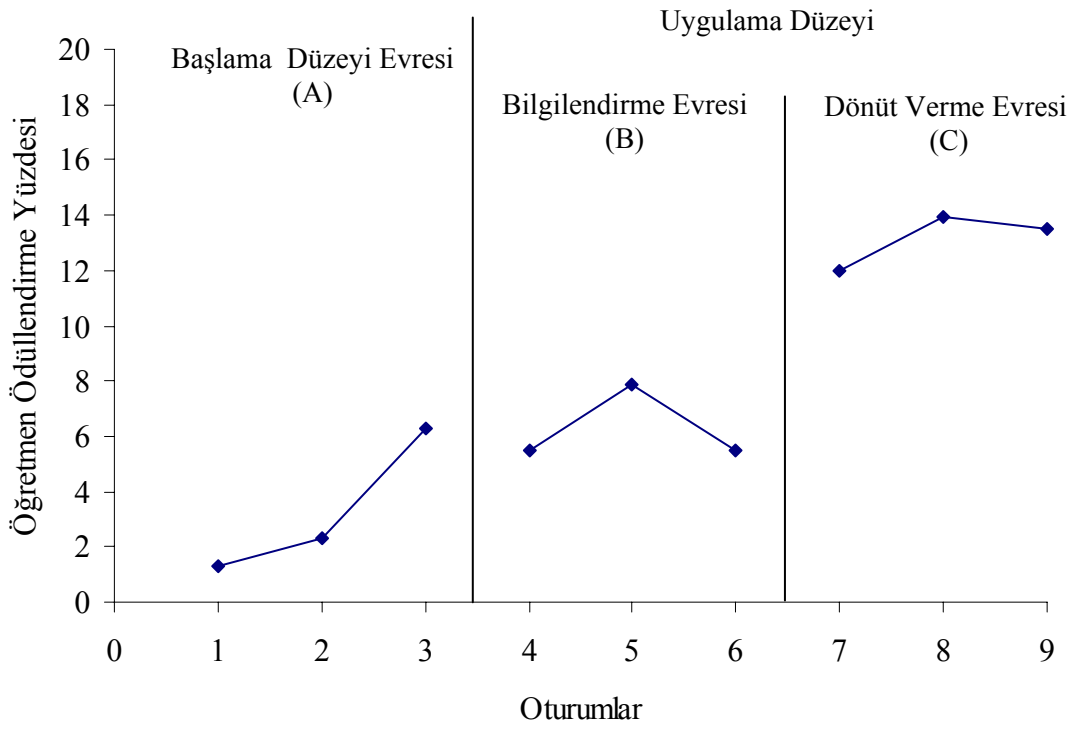
3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

3.1.1. Birinci Öğretmenin Öğrencilerin Uygun Davranışlarını Ödüllendirmesine İlişkin Bulgular

Birinci öğretmenin başlama düzeyi, Bilgilendirme ve Dönüt Verme evrelerinde öğrencilerin uygun davranışlarını ödüllendirmesine ilişkin grafik Şekil 2'de yer almaktadır.

Oturumlar / Ödüller	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Evet	2	3	-	3	4	3	1	1	1
Tamam	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Aferin	-	-	6	2	3	5	13	9	9
İyi Oldu	-	-	1	-	2	-	-	1	-
Güzel	-	-	1	2	3	-	6	2	3
Teşekkür Ed.	-	-	-	-	-	1	-	-	-

Tablo 2- Birinci Öğretmenin Kullandığı Ödül Çeşitleri

Şekil 2- Birinci Öğretmenin Ödüllendirme Davranışının Oluşum Yüzdesi

Birinci öğretmen deneğin Şekil 2'de görüldüğü üzere öğrencilerin olumlu davranışlarını ödüllendirme yüzdesi Başlama Düzeyinde (A) ortalama %3,3'dür.

Ödüllendirmeleri arttırmak için Bilgilendirme Materyalinin uygulandığı Bilgilendirme (B) Evresinde birinci öğretmen deneğin öğrencilerin olumlu davranışlarını ödüllendirme ortalaması %6,3'tür.

Birinci öğretmenin bilgilendirilmesinden sonra öğrencilerin olumlu davranışlarını ödüllendirmesinde %90 artış gözlenmiştir. Grafikteki eğriler arasındaki farka bakıldığında, Bilgilendirmenin sürecinin birinci öğretmenin ödüllendirme davranışının arttırılmasında oldukça etkili olduğu izlenimini edinilmiştir.

Öğretmenlere daha önce yaptıkları kayıtların izlettirildiği yaptıkları yanlış ve doğru uygulamalar ile ilgili dönütlerin verildiği Dönüt Verme Evresinde (C) ise birinci öğretmenin öğrencilerin olumlu davranışlarını ödüllendirme davranışı

başlama düzeyine göre %297, Bilgilendirme Evresine göre %108 artış göstererek %13,13'e yükselmiştir.

Grafikteki eğrilerin Bilgilendirme Düzeyinde (B) x ekseninden uzaklaşıyor olması, bu evrede öğretmene sunulan Bilgilendirme Materyalinin birinci öğretmenin ödüllerinin arttırılmasında etkili olduğu izlenimini vermektedir. Grafikteki eğriler arasındaki farka bakıldığında, öğretmenlerin ödüllendirme davranışlarına ilişkin geri bildirimlerin sunulduğu Dönüt Verme Evresinde birinci öğretmenin ödüllendirme davranışında belirgin bir artış olduğu izlenimini vermektedir.

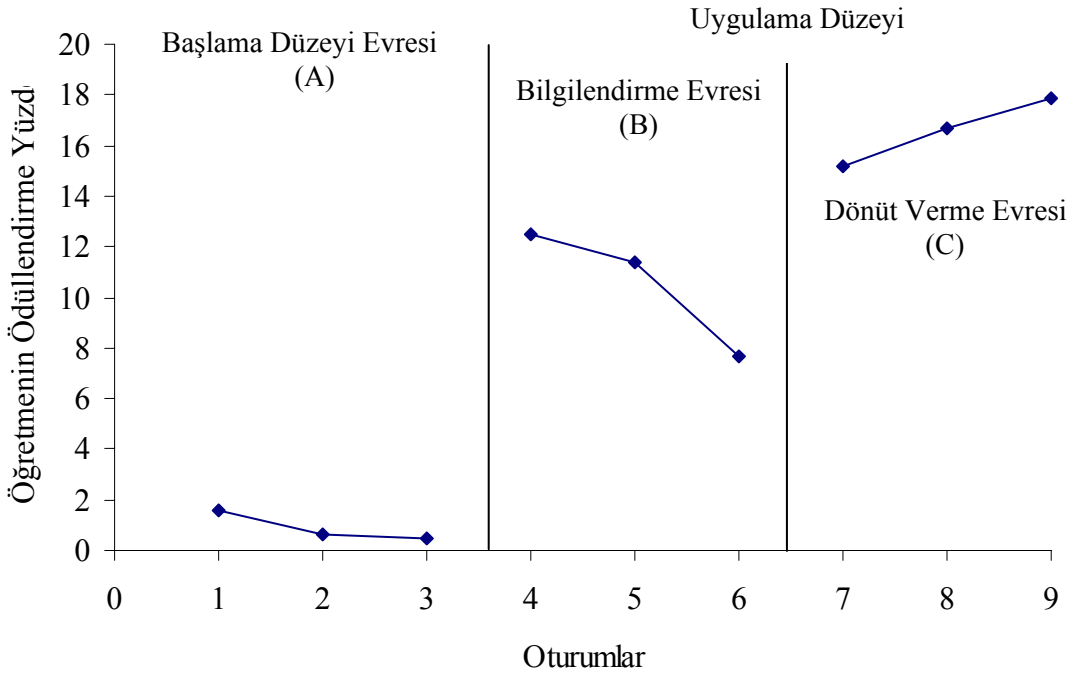
Bu bulgulara göre Bilgilendirme Evresinde artış görülmesinde öğretmenin bilgi eksikliğinin olduğu Bilgilendirme Evresinin öğretmen ödüllerini arttırmada etkili olduğu izlenimini vermiştir. Dönüt Verme Evresinde de benzer artışın görülmesi ve verilerin daha kararlı olması uygulanan sağaltım yönteminin etkili olduğu izlenimini vermektedir.

3.1.2. İkinci Öğretmenin Öğrencilerin Uygun Davranışlarını Ödüllendirmesine İlişkin Bulgular

İkinci öğretmenin başlama düzeyi, Bilgilendirme ve Dönüt Verme Evrelerinde öğrencilerin uygun davranışlarını ödüllendirmesine ilişkin grafik Şekil 3'te yer almaktadır.

Oturumlar / Ödüller	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Evet	2	1	-	3	7	1	3	3	3
Tamam	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Aferin	-	-	-	8	10	5	6	8	6
İyi Oldu	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Güzel	-	-	1	10	1	8	20	19	21
Teşekkür Ed.	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tablo 3- İkinci Öğretmenin Kullandığı Ödüller

Şekil 3- İkinci Öğretmenin Ödüllendirme Davranışının Oluşum Yüzdesi

Şekil 3'de yer alan grafikte, Başlama Düzeyi Evresinde ikinci öğretmenin öğrencilerin olumlu davranışlarını ödüllendirme davranışı düzenli bir azalma göstermiştir. Ödüllendirme davranışının ortalaması %0,9 olarak gerçekleşmiştir.

Grafikteki eğrilere bakıldığında öğretmenlere Bilgilendirme Materyalinin sunulduğu Bilgilendirme Evresinde ikinci öğretmenin ödüllendirme ortalamasının %10,5'e yükseldiği fakat Bilgilendirme oturumları ilerledikçe ödüllendirme yüzdelerinin düşüş gösterdiği gözlenmiştir.

İkinci öğretmenin bilgilendirilmesinden sonra öğrencilerin olumlu davranışlarını ödüllendirmesinde %1066 artış gözlenmiştir. Bilgilendirmenin birinci öğretmenin ödüllendirme davranışını arttırdığı izlenimini edinilmiştir.

Öğretmenlere daha önce yaptıkları kayıtların izlettirildiği yaptıkları yanlış ve doğru uygulamalar ile ilgili dönütlerin verildiği Dönüt Verme Evresinde (C) ise birinci öğretmenin öğrencilerin olumlu davranışlarını ödüllendirme davranışı

başlama düzeyine göre %1744, Bilgilendirme Evresine göre %58 artış göstererek %16,6'ya yükselmiştir.

Başlama Düzeyi Evresini kayıtlarında öğretmenin ödüllendirme yüzdelerinin azalma eğiliminde olduğu dolayısıyla arttırılmak istenen davranışta azalma olduğu görülmüştür. Öğretmene Bilgilendirme Materyalinin sunulduğu Bilgilendirme Evresinde davranış çok yüksek bir ivmeyle yükselmiş dördüncü ve beşinci oturumlarda kararlı bir azalış göstermiştir. Öğretmenlerin ödüllendirme davranışlarına ilişkin geri bildirimlerin sunulduğu Dönüt Verme Evresinde ise öğretmenin ödüllendirme davranışında belirgin ve kararlı bir artış gözlenmiştir.

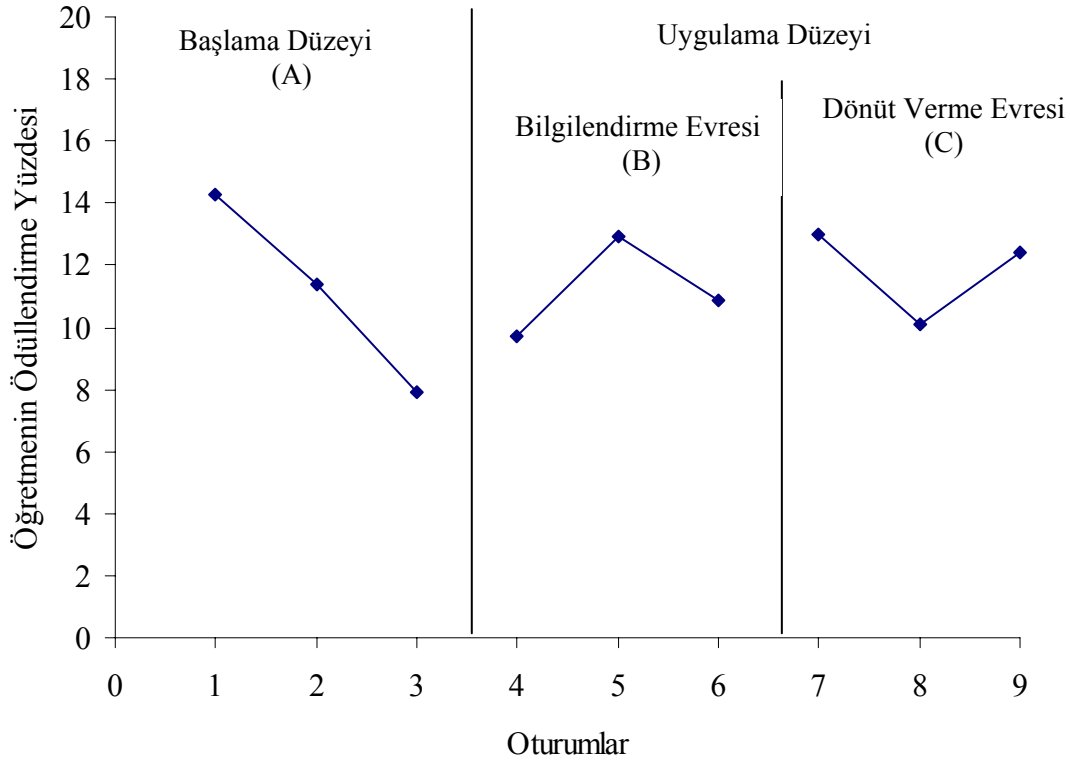
Grafikteki eğriler arasındaki farka bakıldığında, Bilgilendirmeden hemen sonra ödüllerin artması ve izleyen günlerde ödüllerin azalması Bilgilendirmenin etkisinin azaldığı izlenimi vermektedir. Bilgilendirme Evresini izleyen Dönüt Verme Evresinde verilerin düzenli ve kararlı bir artış göstermesi Bilgilendirme Evresini izleyen Dönüt Verme Evresinin etkili olduğu izlenimini vermektedir. Bilgilendirme Evresinde ikinci öğretmenin ödül kullanımındaki hızlı artış öğretmenin başlama düzeyinde bilgi eksikliği yaşadığı izlenimi vermektedir.

3.1.3. Üçüncü Öğretmenin Öğrencilerin Uygun Davranışlarını Ödüllendirmesine İlişkin Bulgular

Üçüncü öğretmenin başlama düzeyi, Bilgilendirme ve Dönüt Verme Evrelerinde öğrencilerin uygun davranışlarını ödüllendirmesine ilişkin grafik Şekil 4'de yer almaktadır.

Oturumlar / Ödüller	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Evet	3	-	3	3	2	1	1	-	-
Tamam	2	-	2	3	-	3	2	1	
Aferin	-	-	-	-	4	2	3	2	1
İyi Oldu	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Güzel	9	10	2	2	4	7	5	4	8
Teşekkür Ed.	9	10	7	11	12	6	8	13	11

Tablo 4- Üçüncü Öğretmenin Kullandığı Ödüller

Şekil 4- Üçüncü Öğretmenin Ödüllendirme Davranışının Oluşum Yüzdesi

Şekil 4'te yer alan grafikte, Başlama Düzeyi Evresinde üçüncü öğretmenin öğrencilerin olumlu davranışlarını ödüllendirme davranışı ortalamasının dikkati çekecek seviyede yüksek düzeyde olduğu gözlenmiştir. Üçüncü öğretmenin Başlama Düzeyi ödüllendirme davranışının ortalaması %11,2 olarak gerçekleşmiştir. Başlama Düzeyi ödüllendirme ortalamasının oturumlar ilerledikçe düşüş göstermesi dikkati çekmiştir.

Başlama Düzeyi Evresi ödüllendirme yüzdesinin oldukça yüksek çıkmasına rağmen üç numaralı öğretmen deneğe de sağaltım yönteminin uygulanmasına karar verilmiştir.

Öğretmenlere Bilgilendirme Materyalinin sunulduğu Bilgilendirme evresinde küçük dalgalanmalar olmasına rağmen ikinci öğretmenin ödüllendirme ortalaması %11,1 olarak tespit edilmiştir.

Üçüncü öğretmenin bilgilendirilmesinden sonra öğrencilerin olumlu davranışlarını ödüllendirmesinde %0,9 azalış gözlenmiştir.

Öğretmenlere daha önce yaptıkları kayıtların izlettirildiği yaptıkları yanlış ve doğru uygulamalar ile ilgili dönütlerin verildiği Dönüt Verme Evresinde (C) ise üçüncü öğretmenin öğrencilerin olumlu davranışlarını ödüllendirme davranışı Başlama Düzeyine göre %5, Bilgilendirme Evresine göre %6 artış göstererek %11,8'e yükselmiştir.

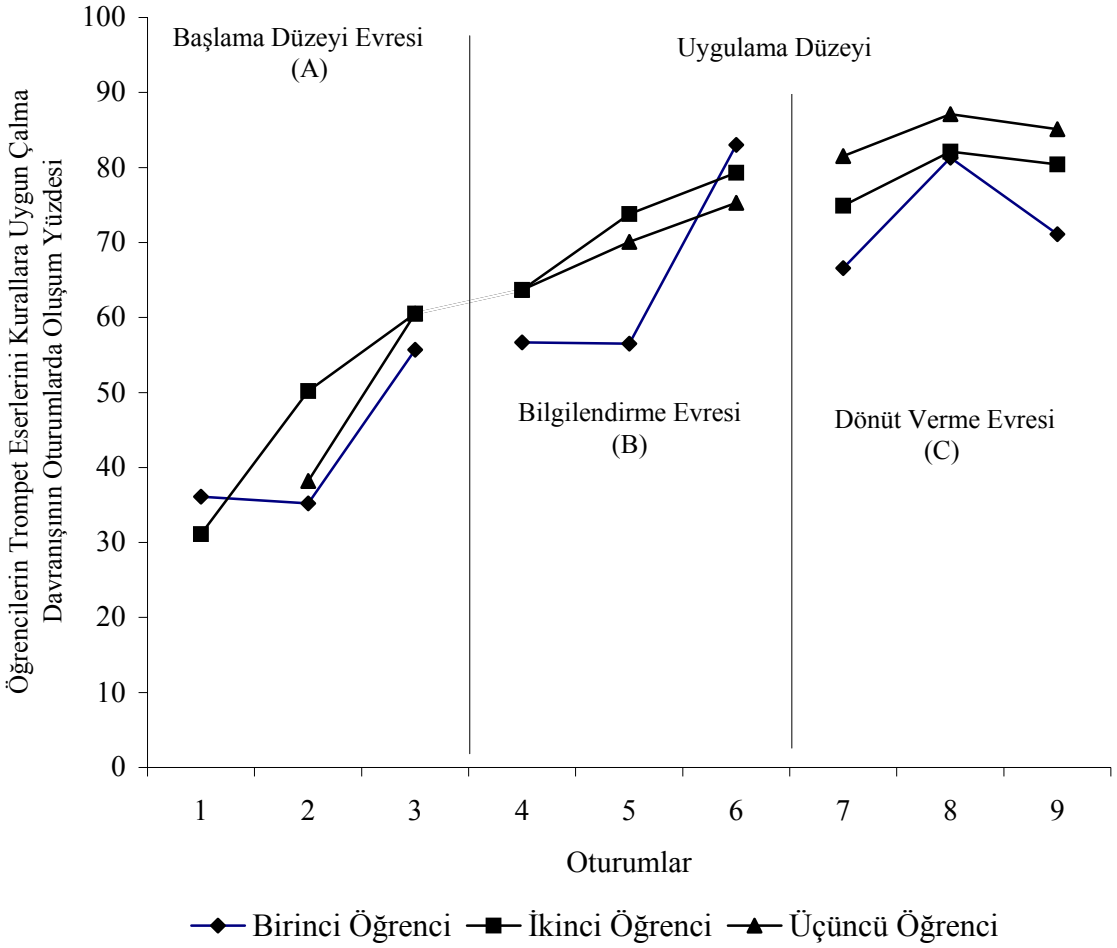
Başlama Düzeyi Evresini kayıtlarında üçüncü öğretmenin ödüllendirme yüzdelerinin çok yüksek ortalamada olması ve hızlı bir azalış göstermesi dikkati çekmiştir. Öğretmene Bilgilendirme Materyalinin sunulduğu Bilgilendirme Evresinde davranışın oluşum yüzdesinde küçük bir azalış gözlenmiştir. Öğretmenlerin ödüllendirme davranışlarına ilişkin geri bildirimlerin sunulduğu Dönüt Verme Evresinde ise öğretmenin ödüllendirme davranışında küçük bir oranda artış gözlenmiştir. Grafikteki eğriler arasındaki farka bakıldığında, Başlama Düzeyi Evresinde yüksek sayılabilecek düzeyde ödül kullanan üçüncü öğretmen üzerinde uygulanan sağaltım yönteminin fazla bir etkisinin olmadığı izlenimi edinilmiştir.

3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

3.2.1. Öğretmenlerinin Ders Sırasında Kullandıkları Ödüllerin Arttırılmasında Bilgilendirme ve Dönüt Verme Süreçlerinin, Birinci Öğretmenden Ders Alan Birinci, İkinci ve Üçüncü Öğrencilerin Trompet Eserlerini Kurallara Uygun Çalma Davranışları Üzerindeki Etkilerine İlişkin Bulgular.

Birinci öğretmenden ders alan birinci, ikinci ve üçüncü öğrencilerin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışları Ek 3'te verilen öğrenci hedef davranış kayıt formunda belirlenen ölçütlere göre kayıt altına alınmış ve toplanan veriler grafiklere dönüştürülmüştür.

Birinci, ikinci ve üçüncü öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışına ilişkin bulgular Şekil 5'te verilmiştir.

Şekil 5- Birinci Öğretmenden Ders Alan Birinci, İkinci ve Üçüncü Öğrencilerin Trompet Eserlerini Kurallara Uygun Çalma Davranışına İlişkin Grafik

Birinci öğrenci deneğin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışının oluşum yüzdesi Başlama Düzeyi Evresinde (A) %42,3 olarak tespit edilmiştir.

Öğretmen ödüllerinin arttırılması için Bilgilendirme Sürecinin uygulandığı (B) Uygulama Evresinde birinci öğrenci deneğin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışının ortalaması %65,4 olarak tespit edilmiştir.

Bilgilendirme Evresinde birinci öğrencinin ders aldığı birinci öğretmenin ödüllendirme davranışında %90 artış olmasına karşılık birinci öğrencinin trompet

eserlerini kurallara uygun çalma davranışında %54 artış gözlenmiştir. Birinci öğretmenin kullandığı ödül sayısındaki artışın birinci öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışında oldukça etkili olduğu izlenimi vermektedir.

Öğretmen ödüllerinin arttırılması için Dönüt Verme (C) Sürecinin uygulandığı Uygulama Evresinde birinci öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışı ortalaması %73'dür. Birinci öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışı Dönüt Verme Evresinde başlama düzeyine göre %73, Bilgilendirme Evresine göre %12 artış göstermiştir.

Dönüt Verme Evresinde birinci öğrencinin ders aldığı birinci öğretmenin ödüllendirme davranışında başlama düzeyine göre %297, Bilgilendirme Evresine göre %108 oranında artış olmasına karşın birinci öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışında başlama düzeyine göre %73, Bilgilendirme Evresine göre %12 artış olduğu görülmüştür.

Grafikteki eğriler arasındaki fark, araştırmanın Bilgilendirme Evresinin (B), birinci öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışını arttırmada Dönüt Verme (C) Evresine göre daha etkili olduğu izlenimini vermektedir.

İkinci öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışına ilişkin bulgular; ikinci öğrenci deneğin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışının oluşum yüzdesi Başlama Düzeyi Evresinde (A) %47,2'dir.

Öğretmen ödüllerinin arttırılması için Bilgilendirme Sürecinin uygulandığı (B) Uygulama Evresinde ikinci öğrenci deneğin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışının ortalaması %72,2'dir.

Bilgilendirme Evresinde ikinci öğrencinin ders aldığı birinci öğretmenin ödüllendirme davranışında %90 artış olmasına karşılık ikinci öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışında %53 artış gözlenmiştir. Birinci

öğretmenin kullandığı ödül sayısındaki artışın ikinci öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışında oldukça etkili olduğu izlenimi vermektedir.

Öğretmen ödüllerinin arttırılması için Dönüt Verme (C) Sürecinin uygulandığı Uygulama Evresinde ikinci öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışı ortalaması %79,1'dir. İkinci öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışı Dönüt Verme Evresinde başlama düzeyine göre %68, Bilgilendirme Evresine göre %10 oranında artış göstermiştir.

Dönüt Verme Evresinde ikinci öğrencinin ders aldığı birinci öğretmenin ödüllendirme davranışında Başlama Düzeyine göre %297, Bilgilendirme Evresine göre %108 oranında artış olmasına karşın ikinci öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışında Başlama Düzeyine göre %68, Bilgilendirme Evresine göre %10 artış olduğu görülmüştür.

Grafikteki eğriler arasındaki fark, araştırmanın Bilgilendirme Evresinin (B) ikinci öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışını arttırmada Dönüt Verme (C) Evresine göre daha etkili olduğu izlenimi vermektedir.

Üçüncü öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışına ilişkin bulgular; öğrenci Başlama Düzeyinin birinci kaydının yapıldığı gün hasta olduğu için kayda katılamamıştır.

Üçüncü öğrenci deneğin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışının oluşum yüzdesi Başlama Düzeyi Evresinde (A) %49,3'dür.

Öğretmen ödüllerinin arttırılması için Bilgilendirme sürecinin uygulandığı (B) Uygulama Evresinde üçüncü öğrenci deneğin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışının ortalaması %69,7'dir.

Bilgilendirme Evresinde üçüncü öğrencinin ders aldığı birinci öğretmenin ödüllendirme davranışında %90 artış olmasına karşılık üçüncü öğrencinin trompet

eserlerini kurallara uygun çalma davranışında %41 artış gözlenmiştir. Birinci öğretmenin kullandığı ödül sayısındaki artışın üçüncü öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışında oldukça etkili olduğu izlenimi vermektedir.

Öğretmen ödüllerinin arttırılması için Dönüt Verme (C) Sürecinin uygulandığı Uygulama Evresinde üçüncü öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışı ortalaması %84,5'dir. Üçüncü öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışı Dönüt Verme Evresinde başlama düzeyine göre %71, Bilgilendirme Evresine göre %21 oranında artış göstermiştir.

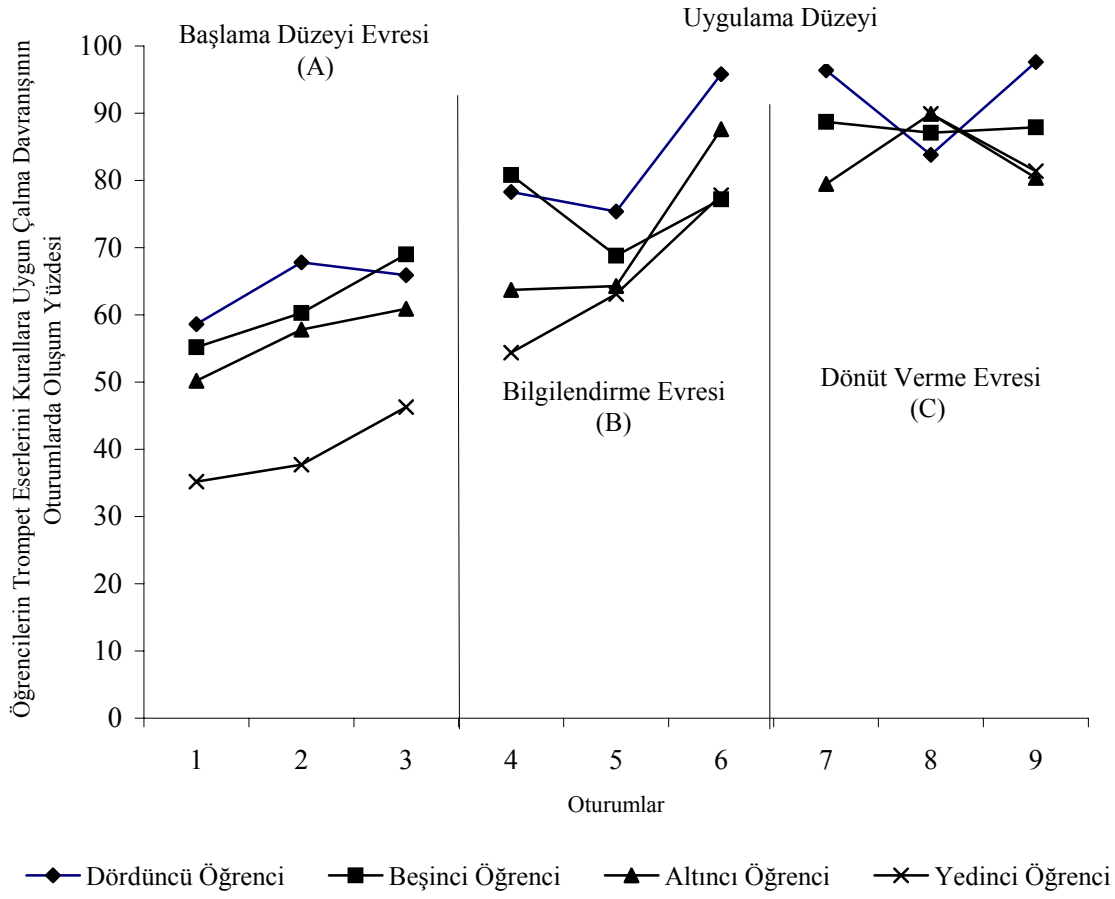
Dönüt Verme Evresinde üçüncü öğrencinin ders aldığı birinci öğretmenin ödüllendirme davranışında başlama düzeyine göre %297, Bilgilendirme Evresine göre %108 oranında artış olmasına karşın üçüncü öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışında başlama düzeyine göre %71, Bilgilendirme Evresine göre %21 artış olduğu görülmüştür.

Grafikteki eğriler arasındaki fark, araştırmanın Bilgilendirme Evresinin (B) üçüncü öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışını arttırmada Dönüt Verme (C) Evresine göre daha etkili olduğu izlenimi vermektedir.

3.2.2. Öğretmenlerinin Ders Sırasında Kullandıkları Ödüllerin Arttırılmasında Bilgilendirme ve Dönüt Verme Süreçlerinin, İkinci Öğretmenden Ders Alan Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Öğrencilerin Trompet Eserlerini Kurallara Uygun Çalma Davranışları Üzerindeki Etkilerine İlişkin Bulgular.

İkinci öğretmenden ders alan dördüncü, beşinci, altıncı ve yedinci öğrencilerin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışları Ek 3'te verilen öğrenci hedef davranış kayıt formunda belirlenen ölçütlere göre kayıt altına alınmış ve toplanan veriler grafiklere dönüştürülmüştür.

Birinci, ikinci ve üçüncü öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışına ilişkin bulgular Şekil 6'da verilmiştir.

Şekil 6- İkinci Öğretmenden Ders Alan Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Öğrencilerin Trompet Eserlerini Kurallara Uygun Çalma Davranışına İlişkin Grafik

Dördüncü öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışına ilişkin bulgular**;** dördüncü öğrenci deneğin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışının oluşum yüzdesi Başlama Düzeyi Evresinde (A) %64,1'dir.

Öğretmen ödüllerinin arttırılması için Bilgilendirme Sürecinin uygulandığı (B) Uygulama Evresinde dördüncü öğrenci deneğin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışının ortalaması %83,1'dir.

Bilgilendirme Evresinde dördüncü öğrencinin ders aldığı ikinci öğretmenin ödüllendirme davranışında %1066 artış olmasına karşılık dördüncü öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışında %30 artış gözlenmiştir. İkinci öğretmenin kullandığı ödül sayısındaki artışın dördüncü öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışında oldukça etkili olduğu izlenimi vermektedir.

Öğretmen ödüllerinin arttırılması için Dönüt Verme (C) Sürecinin uygulandığı Uygulama Evresinde dördüncü öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışı ortalaması %92,6'dır. Dördüncü öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışı Dönüt Verme Evresinde başlama düzeyine göre %44, Bilgilendirme Evresine göre %11 oranında artış göstermiştir.

Dönüt Verme Evresinde dördüncü öğrencinin ders aldığı ikinci öğretmenin ödüllendirme davranışında başlama düzeyine göre %1744, Bilgilendirme Evresine göre %58 oranında artış olmasına karşın dördüncü öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışında başlama düzeyine göre %44, Bilgilendirme Evresine göre %11 artış olduğu görülmüştür.

Grafikteki eğriler arasındaki fark, araştırmanın Bilgilendirme Evresinin (B) dördüncü öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışını arttırmada Dönüt Verme (C) Evresine göre daha etkili olduğu izlenimi vermektedir.

Beşinci öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışına ilişkin bulgular; beşinci öğrenci deneğin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışının oluşum yüzdesi Başlama Düzeyi Evresinde (A) %61,5'dir.

Öğretmen ödüllerinin arttırılması için Bilgilendirme Sürecinin uygulandığı (B) Uygulama Evresinde beşinci öğrenci deneğin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışının ortalaması %75,6'dır.

Bilgilendirme Evresinde beşinci öğrencinin ders aldığı ikinci öğretmenin ödüllendirme davranışında %1066 artış olmasına karşılık beşinci öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışında %23 artış gözlenmiştir. İkinci öğretmenin kullandığı ödül sayısındaki artışın beşinci öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışında oldukça etkili olduğu izlenimi vermektedir.

Öğretmen ödüllerinin arttırılması için Dönüt Verme (C) Sürecinin uygulandığı Uygulama Evresinde beşinci öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışı ortalaması %87,9'dur. Beşinci öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışı Dönüt Verme Evresinde başlama düzeyine göre %43, Bilgilendirme Evresine göre %16 oranında artış göstermiştir.

Dönüt Verme Evresinde beşinci öğrencinin ders aldığı ikinci öğretmenin ödüllendirme davranışında başlama düzeyine göre %1744, Bilgilendirme Evresine göre %58 oranında artış olmasına karşın beşinci öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışında başlama düzeyine göre %43 Bilgilendirme Evresine göre %16 artış olduğu görülmüştür.

Grafikteki eğriler arasındaki fark, araştırmanın Bilgilendirme Evresinin (B) beşinci öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışını arttırmada Dönüt Verme (C) Evresine göre daha etkili olduğu izlenimi vermektedir.

Altıncı öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışına ilişkin bulgular; altıncı öğrenci deneğin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışının oluşum yüzdesi Başlama Düzeyi Evresinde (A) %56,3'dür.

Öğretmen ödüllerinin arttırılması için Bilgilendirme Sürecinin uygulandığı (B) Uygulama Evresinde altıncı öğrenci deneğin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışının ortalaması %71,8'dir.

Bilgilendirme Evresinde altıncı öğrencinin ders aldığı ikinci öğretmenin ödüllendirme davranışında %1066 artış olmasına karşılık altıncı öğrencinin trompet

eserlerini kurallara uygun çalma davranışında %28 artış gözlenmiştir. İkinci öğretmenin kullandığı ödül sayısındaki artışın altıncı öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışında oldukça etkili olduğu izlenimi vermektedir.

Öğretmen ödüllerinin arttırılması için Dönüt Verme (C) Sürecinin uygulandığı Uygulama Evresinde altıncı öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışı ortalaması %83,2'dir. Altıncı öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışı Dönüt Verme Evresinde başlama düzeyine göre %48, Bilgilendirme Evresine göre %16 oranında artış göstermiştir.

Dönüt Verme Evresinde altıncı öğrencinin ders aldığı ikinci öğretmenin ödüllendirme davranışında başlama düzeyine göre %1744, Bilgilendirme Evresine göre %58 oranında artış olmasına karşın altıncı öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışında başlama düzeyine göre %48 Bilgilendirme Evresine göre %16 artış olduğu görülmüştür.

Grafikteki eğriler arasındaki fark, araştırmanın Bilgilendirme Evresinin (B) altıncı öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışını arttırmada Dönüt Verme (C) Evresine göre daha etkili olduğu izlenimi vermektedir.

Yedinci öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışına ilişkin bulgular; yedinci öğrenci deneğin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışının oluşum yüzdesi Başlama Düzeyi Evresinde (A) %39,7'dir.

Öğretmen ödüllerinin arttırılması için Bilgilendirme Sürecinin uygulandığı (B) Uygulama Evresinde yedinci öğrenci deneğin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışının ortalaması %65,1'dir.

Bilgilendirme Evresinde yedinci öğrencinin ders aldığı ikinci öğretmenin ödüllendirme davranışında %1066 artış olmasına karşılık yedinci öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışında %63 artış gözlenmiştir. İkinci

öğretmenin kullandığı ödül sayısındaki artışın yedinci öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışında oldukça etkili olduğu izlenimi vermektedir.

Öğretmen ödüllerinin arttırılması için Dönüt Verme (C) Sürecinin uygulandığı Uygulama Evresinde yedinci öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışı ortalaması %85,6'dır. Yedinci öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışı Dönüt Verme Evresinde başlama düzeyine göre %116, Bilgilendirme Evresine göre %31 oranında artış göstermiştir. Yedinci öğrenci Dönüt Verme Evresinin ilk kaydının alındığı gün rahatsız olduğu için kayda katılamamıştır.

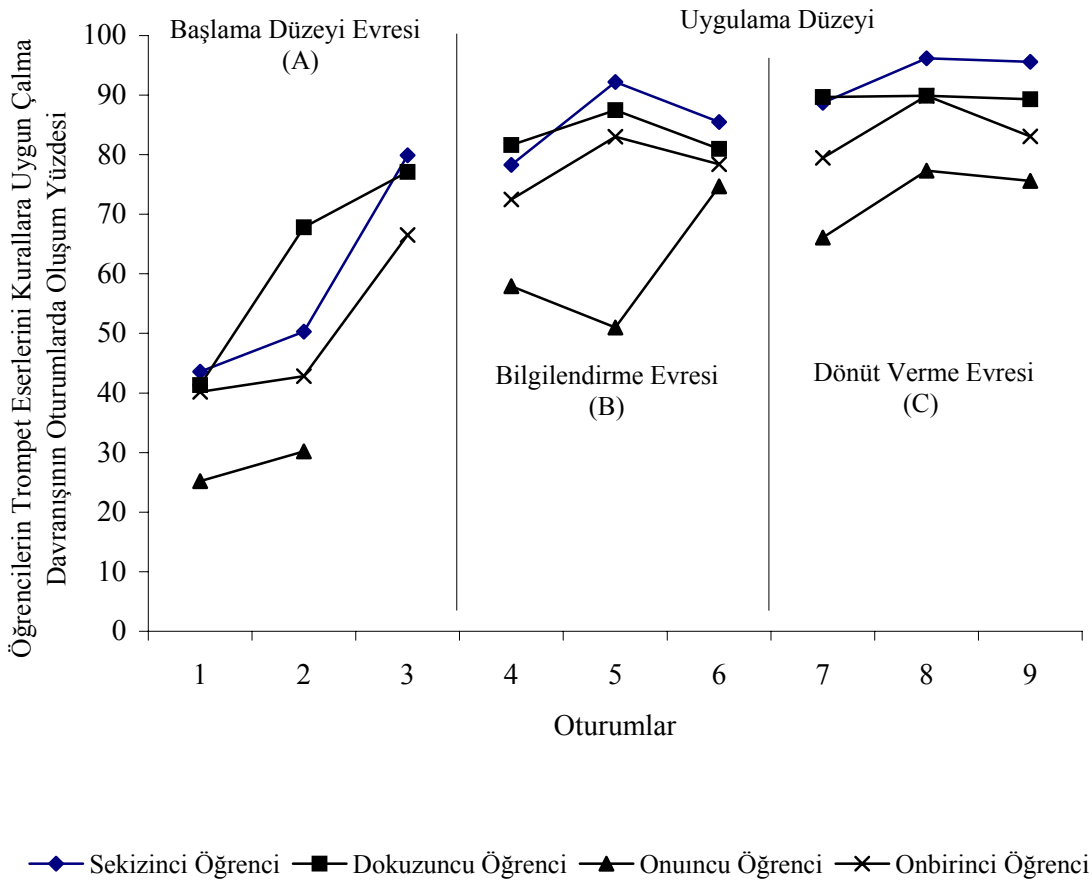
Dönüt Verme Evresinde yedinci öğrencinin ders aldığı ikinci öğretmenin ödüllendirme davranışında başlama düzeyine göre %1744, Bilgilendirme Evresine göre %58 oranında artış olmasına karşın yedinci öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışında başlama düzeyine göre %116 Bilgilendirme Evresine göre %31 artış olduğu görülmüştür.

Grafikteki eğriler arasındaki fark, araştırmanın Bilgilendirme Evresinin (B) yedinci öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışını arttırmada Dönüt Verme (C) Evresine göre daha etkili olduğu izlenimi vermektedir.

3.2.3. Öğretmenlerinin Ders Sırasında Kullandıkları Ödüllerin Arttırılmasında Bilgilendirme ve Dönüt Verme Süreçlerinin, Üçüncü Öğretmenden Ders Alan Sekizinci, Dokuzuncu, 10. ve 11. Öğrencilerin Trompet Eserlerini Kurallara Uygun Çalma Davranışları Üzerindeki Etkilerine İlişkin Bulgular.

Üçüncü öğretmenden ders alan sekizinci, dokuzuncu, 10. ve 11. öğrencilerin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışları Ek 3'te verilen öğrenci hedef davranış kayıt formunda belirlenen ölçütlere göre kayıt altına alınmış ve toplanan veriler grafiklere dönüştürülmüştür.

Sekizinci, dokuzuncu, 10. ve 11. öğrencilerin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışına ilişkin bulgular Şekil 7'de verilmiştir.

Şekil 7- Üçüncü Öğretmenden Ders Alan Sekizinci, Dokuzuncu, 10. ve 11. Öğrencilerin Trompet Eserlerini Kurallara Uygun Çalma Davranışına İlişkin Grafik

Sekizinci öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışına ilişkin bulgular; sekizinci öğrenci deneğin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışının oluşum yüzdesi Başlama Düzeyi Evresinde (A) %57,9'dur.

Öğretmen ödüllerinin arttırılması için Bilgilendirme Sürecinin uygulandığı (B) Uygulama Evresinde sekizinci öğrenci deneğin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışının ortalaması %85,3'dür.

Bilgilendirme Evresinde sekizinci öğrencinin ders aldığı üçüncü öğretmenin ödüllendirme davranışında %0,9 azalış olmasına karşılık sekizinci öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışında %47 artış gözlenmiştir.

Öğretmen ödüllerinin arttırılması için Dönüt Verme (C) Sürecinin uygulandığı Uygulama Evresinde sekizinci öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışı ortalaması %93,5'dir. Sekizinci öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışı Dönüt Verme Evresinde başlama düzeyine göre %61, Bilgilendirme Evresine göre %10 oranında artış göstermiştir.

Dönüt Verme Evresinde sekizinci öğrencinin ders aldığı üçüncü öğretmenin ödüllendirme davranışında başlama düzeyine göre %5, Bilgilendirme Evresine göre %6 oranında artış olmasına karşın sekizinci öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışında başlama düzeyine göre %61 Bilgilendirme Evresine göre %10 artış olduğu görülmüştür.

Grafikteki eğriler arasındaki fark, araştırmanın Bilgilendirme Evresinin (B) sekizinci öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışını arttırmada Dönüt Verme (C) Evresine göre daha etkili olduğu izlenimi vermektedir.

Dokuzuncu öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışına ilişkin bulgular; dokuzuncu öğrenci deneğin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışının oluşum yüzdesi Başlama Düzeyi Evresinde (A) %62'dir.

Öğretmen ödüllerinin arttırılması için Bilgilendirme Sürecinin uygulandığı (B) Uygulama Evresinde dokuzuncu öğrenci deneğin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışının ortalaması %83,3'dür.

Bilgilendirme Evresinde dokuzuncu öğrencinin ders aldığı üçüncü öğretmenin ödüllendirme davranışında %0,9 azalış olmasına karşılık dokuzuncu

öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışında %34 artış gözlenmiştir.

Öğretmen ödüllerinin arttırılması için Dönüt Verme (C) sürecinin uygulandığı Uygulama Evresinde dokuzuncu öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışı ortalaması %89,6'dır. Dokuzuncu öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışı Dönüt Verme Evresinde başlama düzeyine göre %45, Bilgilendirme Evresine göre %8 oranında artış göstermiştir.

Dönüt Verme Evresinde dokuzuncu öğrencinin ders aldığı üçüncü öğretmenin ödüllendirme davranışında başlama düzeyine göre %5, Bilgilendirme Evresine göre %6 oranında artış olmasına karşın dokuzuncu öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışında başlama düzeyine göre %45 Bilgilendirme Evresine göre %8 artış olduğu görülmüştür.

Grafikteki eğriler arasındaki fark, araştırmanın Bilgilendirme Evresinin (B) dokuzuncu öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışını arttırmada Dönüt Verme (C) Evresine göre daha etkili olduğu izlenimi vermektedir.

Onuncu öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışına ilişkin bulgular; 10. öğrenci deneğin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışının oluşum yüzdesi Başlama Düzeyi Evresinde (A) %27,7'dir. 10. öğrenci rahatsız olduğu için Başlama düzeyinin üçüncü kaydına katılamamıştır.

Öğretmen ödüllerinin arttırılması için Bilgilendirme sürecinin uygulandığı (B) Uygulama Evresinde 10. öğrenci deneğin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışının ortalaması %61,2'dir.

Bilgilendirme Evresinde 10. öğrencinin ders aldığı üçüncü öğretmenin ödüllendirme davranışında %0,9 azalış olmasına karşılık 10. öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışında %121 artış gözlenmiştir.

Öğretmen ödüllerinin arttırılması için Dönüt Verme (C) sürecinin uygulandığı Uygulama Evresinde 10. öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışı ortalaması %73'tür. 10. öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışı Dönüt Verme Evresinde başlama düzeyine göre %164, Bilgilendirme Evresine göre %19 oranında artış göstermiştir.

Dönüt Verme Evresinde 10. öğrencinin ders aldığı üçüncü öğretmenin ödüllendirme davranışında başlama düzeyine göre %5, Bilgilendirme Evresine göre %6 oranında artış olmasına karşın 10. öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışında başlama düzeyine göre %164 Bilgilendirme Evresine göre %19 artış olduğu görülmüştür.

Grafikteki eğriler arasındaki fark, araştırmanın Bilgilendirme Evresinin (B) 10. öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışını arttırmada Dönüt Verme (C) Evresine göre daha etkili olduğu izlenimi vermektedir.

Onbirinci öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışına ilişkin bulgular; 11. öğrenci deneğin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışının oluşum yüzdesi Başlama Düzeyi Evresinde (A) %49,8'dir.

Öğretmen ödüllerinin arttırılması için Bilgilendirme Sürecinin uygulandığı (B) Uygulama Evresinde 11. öğrenci deneğin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışının ortalaması %77,9'dur.

Bilgilendirme Evresinde 11. öğrencinin ders aldığı üçüncü öğretmenin ödüllendirme davranışında %0,9 azalış olmasına karşılık 11. öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışında %56 artış gözlenmiştir.

Öğretmen ödüllerinin arttırılması için Dönüt Verme (C) sürecinin uygulandığı Uygulama Evresinde 11. öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışı ortalaması %84,1'dir. 11. öğrencinin trompet eserlerini kurallara

uygun çalma davranışı Dönüt Verme Evresinde başlama düzeyine göre %69, Bilgilendirme Evresine göre %8 oranında artış göstermiştir.

Dönüt Verme Evresinde 11. öğrencinin ders aldığı üçüncü öğretmenin ödüllendirme davranışında başlama düzeyine göre %5, Bilgilendirme Evresine göre %6 oranında artış olmasına karşın 11. öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışında başlama düzeyine göre %69 Bilgilendirme Evresine göre %8 artış olduğu görülmüştür.

Grafikteki eğriler arasındaki fark, araştırmanın Bilgilendirme Evresinin (B) 11. öğrencinin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışını arttırmada Dönüt Verme (C) Evresine göre daha etkili olduğu izlenimi vermektedir.

4. BÖLÜM

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmanın amaçları doğrultusunda elde edilen bulgular ile ilgili tartışma, sınırlılıklar ve öneriler yer almaktadır.

4.1. Tartışma

Araştırmanın amaçları doğrultusunda elde edilen bulgular aşağıda maddelenerek yorumlanmış ve tartışılmıştır.

1. Araştırmada Bilgilendirme ve Dönüt Verme Süreçlerinin öğretmenlerin öğrencilerin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışlarını ödüllendirme becerilerini arttırıp arttırmadığı araştırılmıştır.

Araştırmaya katılan üç öğretmenden başlama düzeyi kayıtlarına göre ödüllendirme becerileri düşük tespit edilen iki öğretmen üzerinde Bilgilendirme ve Dönüt Verme Süreçlerinin öğretmenlerin ödüllendirme becerilerinin arttırılmasında etkili olduğu tespit edilmiştir. Bilgilendirme ve Dönüt Verme Süreçlerinin başlama düzeyi kayıtlarına göre ödüllendirme becerisi yüksek tespit edilen üçüncü öğretmenin ödüllendirme becerisi üzerinde doğal olarak önemli bir değişikliğe yol açmadığı tespit edilmiştir.

2. Araştırmada aynı zamanda öğretmenlerin ödüllendirme düzeylerindeki değişikliğin öğrencilerin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışları üzerindeki etkisine de bakılmıştır.

Araştırmaya katılan on bir öğrencinin tamamının trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışlarının öğretmenlerin öğrencilerin uygun davranışlarını ödüllendirmesiyle arttığı tespit edilmiştir.

> "Psikomotor etkinliği gerektiren bütün işlerde vücudun birkaç organı, birlikte ve eşgüdüm içinde çalışmak zorundadır. Okumada, yazmada, resim yapmada, bir müzik aracı kullanmada olduğu kadar, bir oyunda, bir spor dalında gözün, kolların, ellerin, bacakların ve ilgili bütün diğer vücut organlarının birlikte çalışması gerekir.
>
> Vücut organları arasındaki eşgüdümün gelişimi vücudun olgunluğuna ve alıştırmalara bağlıdır. Vücudun olgunluğu arttıkça ve etkinlikle ilgili alıştırmalar çoğaldıkça organlar arasındaki eşgüdüm de artmaktadır" (Başaran, 1974: 77).
>
> "Tekrar etme beceri öğretiminin vazgeçilmez temel ilkesidir. Tekrar hareketlerde doğruluğu kesinliği inceliği ve hızı arttırır. Beceride gelişme tekrar ile sağlanır" (Arı, 2001: 181).

Öğrenci hedef davranış kayıt formunda hedef davranış olarak tespit edilen davranışlar psikomotor davranışlardır. Psikomotor davranışlar tekrarlandıklarında öğrenilir. Öğrencilerin eserleri doğru çalmasında ödüllendirmelerin olduğu kadar yapılan tekrarlarında etkisi olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

Bu sebepten dolayı Bilgilendirme ve Dönüt Verme Süreçlerinde ödüllendirme düzeyinde dikkate değer bir değişiklik saptanmayan üçüncü öğretmenden ders alan sekizinci, dokuzuncu, 10. ve 11. öğrencilerin de trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışında yükselme tespit edilmiştir.

3. Başlama düzeyi verileri alınırken öğretmenler arasında araştırmanın ödüllendirme düzeylerine göre öğretmenlerin değerlendirileceği dedikodusu yayılmıştır. Birinci öğretmenin başlama düzeyi üçüncü kaydında ödüllendirme düzeyinin çok yüksek çıkması bu dedikoduya bağlanabilir. Araştırmanın verileri incelenirken bu nokta göz önünde bulundurulmalıdır.

4.2. Sonuç

Araştırmada elde edilen bulgulara göre; "Bilgilendirme" ve "Dönüt Verme" Süreçlerinin Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığında görev yapan trompet öğretmenlerinin öğrencilerin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışlarını ödüllendirmelerinin arttırılmasında etkili olduğu görülmüştür.

Vuran (1997), annelere çocukların uygun davranışlarını ödüllendirme ve uygun olmayan davranışlarını eleştirmeme becerilerinin kazandırılmasında "Bilgilendirme", "Dönüt Verme" ile "Dönüt Verme ve ödüllerin birlikte kullanılması" süreçlerinin, annelerin ödül kullanımında artmasına ve eleştirme davranışlarının sıklığının azalmasına yol açtığı, Mokuau ve Manos (1989) ise aileye video ile dönüt verme, rol oynama, sosyal pekiştirme, kişisel veri toplama, model olma, yönergeler ve ilerlemeyi gösteren grafiklerle Dönüt Verme tekniklerinin kullanıldığı, uyguladıkları paket programın anne ve babaların kullandıkları ödül sayısının artmasına ve eleştirisel yorumlarında azalmasına yol açtığını, Sutherland ve arkadaşları (2000) ise, araştırmalarının sonucunda; öğretmenlerin davranışa özgü ödüllendirmelerinin artmasında ve eleştirilerinin azalmasında, uyguladıkları gözlem ve geri dönüt tekniklerinin etkili olduğunu belirtmişlerdir. Bu araştırmaların da ortaya koyduğu gibi uygulanan teknik ve programlarla öğretmenlerin ödüllendirmelerini arttırmak mümkün olmaktadır. Bu araştırmanın bulguları ile yukarıda bahsedilen araştırma sonuçları benzerlik göstermektedir.

Araştırmanın bulgularına göre; öğretmen ödüllerindeki artışın öğrencilerin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışlarında da artışa yol açtığı sonucuna ulaşılmıştır.

Gunter ve Jack (1994); sınıf içi olumlu etkileşimin, öğretmenler ile öğrenciler arasında var olduğu belirtilen rahatsız edici, saldırgan, olumsuz söz ve davranış içeren etkileşimlerine, öğretmenin ödüllerinin arttırılmasının etkisini incelemişlerdir. Araştırma sonuçlarında öğretmen ödüllerinin arttığı ve öğretmen ödüllerinin artmasıyla öğrencilerin olumsuz davranışlarının ve sınıf içi olumsuz etkileşimlerin azaldığını ortaya koymuşlardır.

Vuran (1994), ödüllerin arttırılıp, eleştiri yorumlarının azaltılmasının sınıf kontrolüne etkililiğini araştırdığı araştırmasının sonucunda; ilk başlama düzeyi verilerine göre, davranış değiştirme tekniklerinin uygulandığı evrede, öğretmenlerin eleştiri yorumlarında belirgin bir azalma ve ödüllendirmelerinde de belirgin bir artış olduğu belirtilmiştir, bunun yanı sıra öğrencilerin olumsuz davranışlarında çeşitlenmeler görüldüğü belirtilmiştir. Koşulların yeniden oluşturulması basamağında öğretmenin ödülleri tamamen geri çekmemesine rağmen, eleştiri yorumlarının ve öğrencilerin olumsuz davranışlarının arttığı belirtilen araştırmada; yeniden uygulama basamağına dönüldüğünde ise öğretmenin her olumlu davranıştan sonra ödüle yer verdiği ve eleştiri yorumlarının çok azaldığı belirlenmiştir.

Araştırmada tespit edilen öğrenci hedef davranışları psikomotor davranışlardır. Psikomotor davranışlar tekrarlarla zaman içerisinde kazanılmaktadır. Araştırma incelenirken bu nokta göz önünde bulundurulmalıdır.

Bu araştırmada elde edilen bulgular öğretmenlerin ödül kullanımlarını arttırma, ve öğretmenlerin bu becerileri kazanmalarının öğrencilerin sınıfa uygun davranışlarına etkilerini inceleyen araştırmaları doğrular niteliktedir. Araştırmanın sonuçları incelenirken başlama düzeyi verilerine göre ödüllendirme yüzdesi yüksek olan üçüncü öğretmenin ödüllendirme davranışına ilişkin veriler göz ardı edilebilir. Araştırmanın sonucu olarak; ödül kullanımları az olan öğretmenlere uygulanan

Bilgilendirme ve Dönüt Verme Süreçlerinin, öğretmenlerin, öğrencilerin uygun davranışlarını ödüllendirmelerinin ve öğrencilerin uygun davranışlarının arttırılmasında etkili olduğu görülmektedir.

4.3. Öneriler

Öneriler uygulamaya ve ileriye dönük olarak verilmiştir.

4.3.1. Uygulamaya Dönük Öneriler

1. Formasyon eğitimi almamış öğretmenlere, öğrencilerin olumlu davranışlarını ödüllendirme becerisini kazanmaları için Bilgilendirme Materyali uygulanmalı ve dönütler verilmelidir. Bu sayede öğretmenlerin bilgi eksiklikleri giderilebilecek ve eleştiri tuzağına düşmeden öğrencilerin olumlu davranışlarını daha fazla ödüllendirmeleri olası olabilecektir.

2. Okula yeni atanan öğretmenlerin bilgi eksikliklerinin giderilmesi için Eğitim ve Doktrin Komutanlığı Eğitim Yöneticisi ve Öğretmen Yetiştirme Okulu bünyesinde verilen Etkili Öğretmen Yetiştirme kurslarına okula yeni atanan öğretmenlerin katılımının sağlanması ve bu kursların eğitim öğretim yılı başlamadan verilmesi öğretmen ve öğrenciler için daha verimli olabilir.

3. Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde düzenlenen hizmet içi eğitim programlarına daha fazla sayıda öğretmenin katılımının sağlanması öğretmenlerin bilgi eksiklilerinin giderilmesinde etkili olabilir.

4. Araştırmanın ödüllendirme düzeyi düşük olan öğretmenler üzerinde yapılması, uygulanan sağaltım yönteminin etkiliğinin daha iyi belirlenmesini sağlayabilir.

4.3.2. İleri Araştırmalara Yönelik Öneriler

1. Öğretmen ödüllerinin arttırılması için uygulanan Bilgilendirme ve Dönüt Verme Süreçlerinin öğretmenlerin eleştiri tuzağına düşmelerinin azaltılmasında etkili olup olmadığı araştırılabilir.

2. Öğretmen ödüllerini arttırmak için, ipuçlarından yararlanma, ödüllendirme uygulamalarına yer verme ve öğretmen ödüllerini pekiştirme işlem süreçleri göz önünde bulundurularak yeni araştırmalar desenlenebilir.

3. Araştırma başka desenler kullanılarak yinelenebilir.

4. Araştırma başka deneklerle başka ortamlarda yinelenebilir.

5. Araştırma psikomotor davranışlara dayalı olmayan başka müzik derslerinde uygulanabilir.

6. Araştırma başka Çalgı derslerinde uygulanabilir.

KAYNAKÇA

AKYOL, Hayati. (2001). "Olumlu Öğrenmeye Uygun Bir Ortam Oluşturma" **Sınıf Yönetimi.** Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

ARSEVEN, Ali Doğan. (1994). **Alan Araştırma Yöntemi.** Ankara: Tekışık Matbaası.

ARI, Ramazan. (2001). **Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi.** Elazığ: Fırat Üniversitesi Basımevi.

AYAR, Özgül. (2003). **Sosyal Bilgiler Dersinde Öğretim Hizmetinin Niteliğini Belirleyen Ögelerin (İpucu, Öğrenci Katılımı, Pekiştirme, Dönüt-Düzeltme) Kullanımı.** Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

AYDIN, Ayhan. (2003). **Sınıf Yönetimi.** İstanbul: Alfa Basım Yayım

AYDIN, Ayhan. (2000). **Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi.** İstanbul: Alfa Basım Yayım

AYKAÇ, Necdet. (2005). **İlköğretimde Aktif Öğretim Yöntemlerini Kullanma ve Eğitim Ortamını Düzenleme Durumunun, Öğrencilerin Derse Karşı Tutumlarına, Sınıf İçi İletişim Becerilerine, Erişi Düzeylerine ve Kalıcılığa Etkisi.** Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi)

BAŞARAN, İbrahim Ethem. (1974). **Eğitim Psikolojisi.** Ankara: Yargıçoğlu Yayın Dağıtım.

BLOOM, S. Benjamin. (1995). **İnsan Nitelileri ve Öğrenme.** Çev. Durmuş Ali Özçelik, İstanbul: M.E.B. Yayınları

DEMİREL, Özcan. (1999). **Plandan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı.** Ankara: Pegem Yayıncılık.

ERDEM, Mukaddes. (1988). "Tam Öğrenme Kuramı İlkelerinin İlköğretim Öğretmenlerince Uygulanışı" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. **Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.**

ERTÜRK, Selahattin. (1984). **Eğitimde Program Geliştirme.** Ankara : Yelkentepe Yayınları.

FİDAN, Nurettin. (1996). **Okulda Öğrenme ve Öğretme.** Ankara: Alkım Yayınevi.

GÖKÇE, Erten. (2004). *İlköğretimde Aktif Öğrenmenin Öğrenciler Üzerindeki Etkisi.* Ankara: **XII Eğitim Bilimleri Kongresi.** Eğitim Bilimleri Geliştirme Derneği.

GUNTER, Philip l.; S. L. JACK (1994). *Effects of Challenging Behaviors of Students With EBD on Teacher Instructional Behavior.* **Preventing School Failure, Spring, 38**, 35-40.

KAPTAN, Saim. (1998). **Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri.** Ankara: Tekışık Web Ofset Tesisleri.

KENDİRCİ, Nalan. (1999). "İlköğretim Üçüncü Sınıflarda Türkçe Öğretiminde Kullanılan Pekiştireç Değişkeninin Öğrencilerin Akademik Başarılarına Etkisi" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

KIRCAALİ İFTAR, Gönül; E. TEKİN. (2004). **Özel Eğitimde Yanlışsız Öğretim Yöntemleri.** Ankara: Nobel Yayın Dağıtım

MİMAROĞLU**,** İlhan. (1987). **Müzik Tarihi.** İstanbul: Varlık Yayınları.

MOKUAU, Noreen; M. J. MANOS (1989). *A Behavioral Model For Training Parents* **The Journal of Contemproary Social Work.** October.

OĞUZKAN, Ferhan. (1974). **Eğitim Terimleri Sözlüğü.** Ankara: Türk Dil Kurumu.

ÖZYÜREK, Mehmet. (1996). **Sınıfta Davranış Yönetimi Uygulamalı Davranış Analizi** Ankara: Karatepe Yayınları

ÖZÇELİK, Durmuş Ali. (1992). **Eğitim programları ve Öğretim: Genel Öğretim Yöntemleri.** Ankara: ÖSYM Yayınları.

ÖZYÜREK, Mehmet. (2001). **Sınıf Yönetimi.** Ankara: Karatepe Yayınları

SAĞLAM, Mustafa. (2003). "Öğretimi Etkileyen Etmenler", **Öğretimde Planlama ve Değerlendirme,** Eskişehir Anadolu Üniversitesi Yayınları.

SELANİK, Cavidan. (1996). **Müzik Sanatının Tarihsel Serüveni.** Ankara: Doruk Yayımcılık.

SENEMOĞLU, Nuray. (1987). "Bilişsel Giriş Davranışları ve Dönüt-Düzeltmenin Erişiye Etkisi". Yayınlanmamış Doktora Tezi. **Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.**

SENEMOĞLU, Nuray. (1988). **Gelişim Öğrenme ve Öğretim.** Ankara: Gazi Kitabevi Yayınları.

SENEMOĞLU, Nuray. (2005). "Öğrenme Düzeyini Yükseltme", **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,**

SKİNNER, Burrhus Frederic. (1979). **About Behaviorizm.** New York: Knopf.

TAWNEY, W. J.; L. D. GAST (1984). **Single Subject Research in Special Education,** Columbus: Bell & Howell Company

UÇAN, Ali. (1979). "Bloom'un Okulda Öğrenme Modelinin İnceleme ve Değerlendirilmesi", **Çağdaş Eğitim**, IV.45: 30-43.

UÇAN, Ali. (1989). **Türkiye'de Cumhuriyetin İlk Altmış Yılında Müzik Eğitimi**. G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 5 (1) s.177-203.

UÇAN, Ali. (1997). **Müzik Eğitimi**. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

VURAN, Sezgin. (1997). **Zihin Engelli Çocuk Annelerine Ödüllendirme ve Eleştirmemenin Kazandırılmasında Bilgilendirme, Dönüt Verme, Dönüt Verme ve Ödüllendirmenin Etkililiği.** Eskişehir, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Doktora Tezi.

VURAN, Sezgin. (1994). *Alt Özel Sınıfta Ödül Kullanımının Sınıf Kontrolüne Etkisi*. **Beşinci Özel Eğitim Günü**. Abant izzet Baysal Üniversitesi, Bolu.

EKLER

		Sayfa
EK-1	Bilgilendirme Materyali……..……....	70
EK-2	Öğretmen Hedef Davranış Kayıt Formu…….....	74
EK-3	Öğrenci Hedef Davranış Kayıt Formu……..	75
EK-4	Araştırmacılar Arası Güvenirlik Katsayısı Formları…….	76
EK-5	Trompet Eserleri…….....	79

Ek 1

BİLGİLENDİRME MATERYALİ

Davranış; organizmanın çevreyle etkileşimi sırasında organizma ve çevrede oluşan gözlenebilir ve ölçülebilir değişikliklerdir.

Davranışın oluşabilmesi için organizma ve çevre olmalıdır bu iki bütünlüğün ilişkisiyle davranış oluşur. Aç olma, kaygılı olma mutlu olma davranış değildir. Çünkü çevreyle bir etkileşimleri yoktur. Davranış, canlı organizmaların eylem ve etkinliklerini ve davranışın oluşumu için gerekli ve yeterli koşulu olan çevreyle ilişki içinde olmayı gerektirir. Davranış kişinin eylemde bulunmasıdır.

Davranışlar mutlaka çevrede oluşan bazı olayların etkisiyle ortaya çıkar ve bittiklerinde çevreye bazı etkiler bırakırlar. Davranış kişinin eylemde bulunarak çevreyle etkileşim içinde olduğu gözlenebilir, ölçülebilir ve oluşumu çevrede değişikliğe yol açan bir dizi eylem ya da davranış sınıfına verilen addır.

Davranış örnekleri: Rüzgarın yaprakları uçurması bir davranış değildir ama küfür eden çocuğun dayak yemesi, yolda yürüyen bir kadına çarpan bir adamın kafasına kadının çantası ile vurması birer davranıştır. Davranışı tespit edilmesini kolaylaştıran noktalardan biri davranışın öncesinin ve sonrasının olmasıdır. Davranışlardan sonra çevreye verilen uyaranlar davranışların daha sonra tekrarlanmasını ya arttırır ya da azaltır.

Ödül; Bir davranışın yapılması eğilimini güçlendirmesi ya da arttırması beklenen uyaranlardır.

Bazı yetişkinler öğrencilere güzel şeyler söylemeyi öğrenmemişlerdir. Böyle olunca da dikkat gösterilen davranışlar artış göstermektedir. Bu durumun üstesinden gelmek için ödül uygulamalarını arttırmak gerekmektedir. Daha önce yapılan araştırmalarda ödül uygulamalarının uygun öğrenci davranışlarını arttırdığı görülmüştür. Ödüllendirmenin temeli uygun davranışı görüp onu ödüllendirmektir.

Kendi öğretmenlerimizi ve anne babalarımızı düşündüğümüzde genelde bize yapmamız gereken şeyleri değil yapmamamız gereken şeyleri söylediklerini anımsarız. Öğrencilerin gösterdikleri uygun davranışların sayısını arttırmada sosyal pekiştireçler kullanmanın olumlu yönde büyük etkisi olduğu görülmüştür.

Sosyal Pekiştireçler

Pekiştireç; izledikleri davranışın oluşum sıklığını arttıran çevresel uyaranlara pekiştireç ve bu işlem sürecine de pekiştirme denir. Pekiştireç'in iki temel özelliği vardır. Birincisi davranışı izlemesi ikincisi ise izlediği davranışı oluşum sıklığını arttırmasıdır.

Örnek; Ders çalışan öğrenciye "Aferin" denmesi, yıldız verilmesi, çikolata verilmesi gibi davranışlardan sonra ortama sunulan uyaranlar pekiştireçlerdir. Ortama sunulan uyaranların pekiştireç niteliği kazanması için davranışın oluşum sıklığını arttırması gerekmektedir.

Bizim derslerde kullanacağımız pekiştireçler genelde sosyal pekiştireçlerdir. Hoş ve güzel sözler söyleme, dönüt verme (öğrencinin yaptığı davranışlara verilen tepki ve geri bildirimler) ilgilenme, hoş yaşantılar sağlama olası sosyal pekiştireçlerdir.

Pekiştireç Kullanırken Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

1. Pekiştireçler davranışı izlemelidir ve açıkça belirtilmelidir.

2. Çok fazla kullanılıp etkisi azaltılmamalıdır. Planlı bir şekilde kullanılmalıdır.

3. Övgü ve ödüller planlı kullanıldığı zaman sosyal pekiştireç işlevi görürler, plansız kullanıldıklarında ise işlevlerini kaybederler.

Sosyal Pekiştireç Sözcükleri ve Tümceleri

Sözcükler	Tümceler
İyi, Tamam	Çok çalıştığını gösteriyor
Mükemmel	Dikkatli çalışmışsın
Teşekkür ederim	Bunu beğendim
Çok memnunum	
Çok iyi	
Harika	

Yüz İfadeleri: gülümseme, göz kırpma, başla onaylama, gülme, ilgili görünme,

Yakın olma: Teneffüste onunla birlikte olma, birlikte yeme,

Bedensel Temas: Dokunma, başını sıvazlama, kolunu okşama, arkasını sıvazlama

Yukarıda sayılan sosyal pekiştireçlerin hepsi birbiriyle uyum içerisinde kullanılmalıdır.

Sen çok akıllısın, zekisin sözcükleri davranışı tanımlamadığı için ödül değildir. Önce yapılan davranış betimlendikten sonra yukarıda sayılan sözler ve tümceler kullanıldığında işe yarar. Yani ödüllendirilen öğrenci değil, davranış olmalıdır. Uygun olamayan davranış ödüllendirilmediği zaman öğrenci, yetersiz olanın kendisi değil,davranışı olduğunu fark eder.

İlk ödüllendirme yapılırken ödüllendirilen davranış ayrıntılı olarak betimlenmeli, betimleme yapıldıktan sonra ödül sözcükleri ve tümceleri kullanılmalıdır. Daha sonra ödüllendirme sözcükleri ve tümceleri tek başına kullanıldıklarında daha önce yapılan betimlemelerin yerini almaktadır.

Örnek: Seslendirdiğin eserin içindeki bütün nüansları uyguladın ve eseri karakterine uygun olarak çaldın, çok dikkatlisin.

Bu örnekte ilk cümlede davranış ayrıntılı olarak açıklanmıştır ve cümlenin sonunda söylenen "Çok dikkatlisin" sözü eklenmiştir. Bu söz daha sonra tek başına kullanıldığında birinci cümlenin yerini alacaktır.

Sosyal Pekiştireçleri Kullanma Gerekçeleri

Kullanımları doğaldır ve kolaydır, herkes tarafından kullanılabilir.

Öğretim sürecini ve akışını etkilemez, dersi bölmez.

Öğretmenler ödül kullanmayı öğrendikten sonra ödüller çeşitlendirilebilir.

Günlük yaşamda da pekiştireçler doğal olarak kullanıldığı için çabuk öğrenilir.

Sosyal Pekiştireç Olarak Övgüyü Kullanmada Karşılaşılan Hatalar

Fazla kullanılmamalıdır; fazla kullanıldığında doğal bir tepkiymiş gibi karşılanıp etkisini kaybedebilirler.

Davranışların ardından kullanılmadığında pekiştireç işlevi kazanmazlar. Yeterince coşkulu ve çeşitlendirilerek verilmezlerse etkililiğini kaybedebilirler. Samimi bir şekilde verilmeyen övgü ve ödülü her öğrenci anlar.

Dokunma, övgü, jest ve mimikler sistemli bir şekilde kullanılmazsa pekiştireç nitelikleri azalır. Sözel ödüller jest ve mimiklerle desteklenmezse kuru ve yavan kalır. Ödül tümceleri kullanılırken ödüllendirilen öğrencinin isminin de kullanılması ödül ve ödüllendirilen davranış arasındaki bağıntıyı da kuvvetlendirir. Kullanılan sosyal pekiştireçler mutlaka öğretmen tarafından sayısı ve çeşitliliği açısından değerlendirilmelidir.

Ek 2

ÖĞRETMEN HEDEF DAVRANIŞ KAYIT FORMU

10'AR SANİYELİK ARALIKLAR

DAKİKALAR	10 sn	20 sn	30 sn	40 sn	50 sn	60 sn
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						
18						
19						
20						
21						
22						
23						
24						
25						
26						
27						
28						
29						
30						

Öğretmen:

Tarih:

Gözlemci

Gözlem Başlama Tarihi:

Gözlem Bitiş Saati:

Hedef Davranışlar:

Kaynak: Vuran (1997: 133).

Ek 3

ÖĞRENCİ HEDEF DAVRANIŞ KAYIT FORMU

Öğretmen: Öğrenci:

Düzey: Kayıt No:

Eserin Yorumu

1. İki bağlı notaları yazıldığı gibi çalmaya dikkat ediyor mu?

Doğru Sayısı	
Toplam Sayı	

%

2. Vurgu işaretlerini ne derece yapıyor?

Doğru Sayısı	
Toplam Sayı	

%

3. Gürlük işaretlerine ne derece uyuyor?

Doğru Sayısı	
Toplam Sayı	

%

4. Eser içerisinde geçen “Crescendo, Descrescendo” müzik terim veya işaretine ne derece uyuyor?

Doğru Sayısı	
Toplam Sayı	

%

EK 4

ARAŞTIRMACILAR ARASI GÜVENİRLİK KATSAYISI FORMLARI

Gözlemci: 1. ve 2. Gözlemci

Denek: 1. Öğretmen

Davranış Tanımı: Ödüllendirme Davranışı

Oturumlar	Küçük Sayı	Büyük Sayı	Yüzdesi
1	2	2	100
2	3	3	100
3	9	9	100
4	7	7	100
5	10	10	100
6	8	8	100
7	20	20	100
8	14	14	100
9	13	13	100
Güvenirlik Katsayısı Ortalaması:			100

Tablo 1 – Birinci Öğretmen Deneğin Ödüllendirme Davranışlarının Gözlemciler Arası Güvenirliği

Gözlemci: 1. ve 2. Gözlemci

Denek: 2. Öğretmen

Davranış Tanımı: Ödüllendirme Davranışı

Oturumlar	Küçük Sayı	Büyük Sayı	Yüzdesi
1	3	3	100
2	1	1	100
3	1	1	100
4	21	20	95,23
5	19	19	100
6	14	14	100
7	30	30	100
8	30	30	100
9	30	30	100
Güvenirlik Katsayısı Ortalaması:			99,47

Tablo 2 – İkinci Öğretmen Deneğin Ödüllendirme Davranışlarının Gözlemciler Arası Güvenirliği

Gözlemci: 1. ve 2. Gözlemci

Denek: 3. Öğretmen

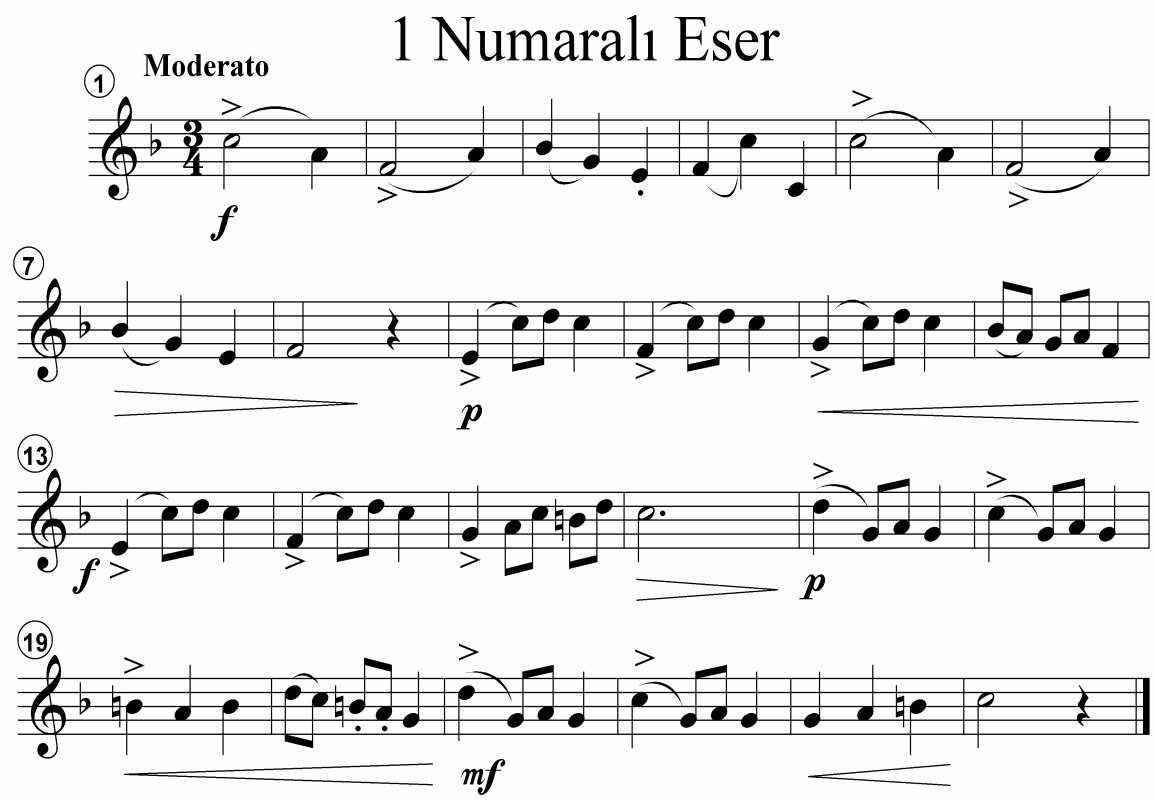
Davranış Tanımı: Ödüllendirme Davranışı

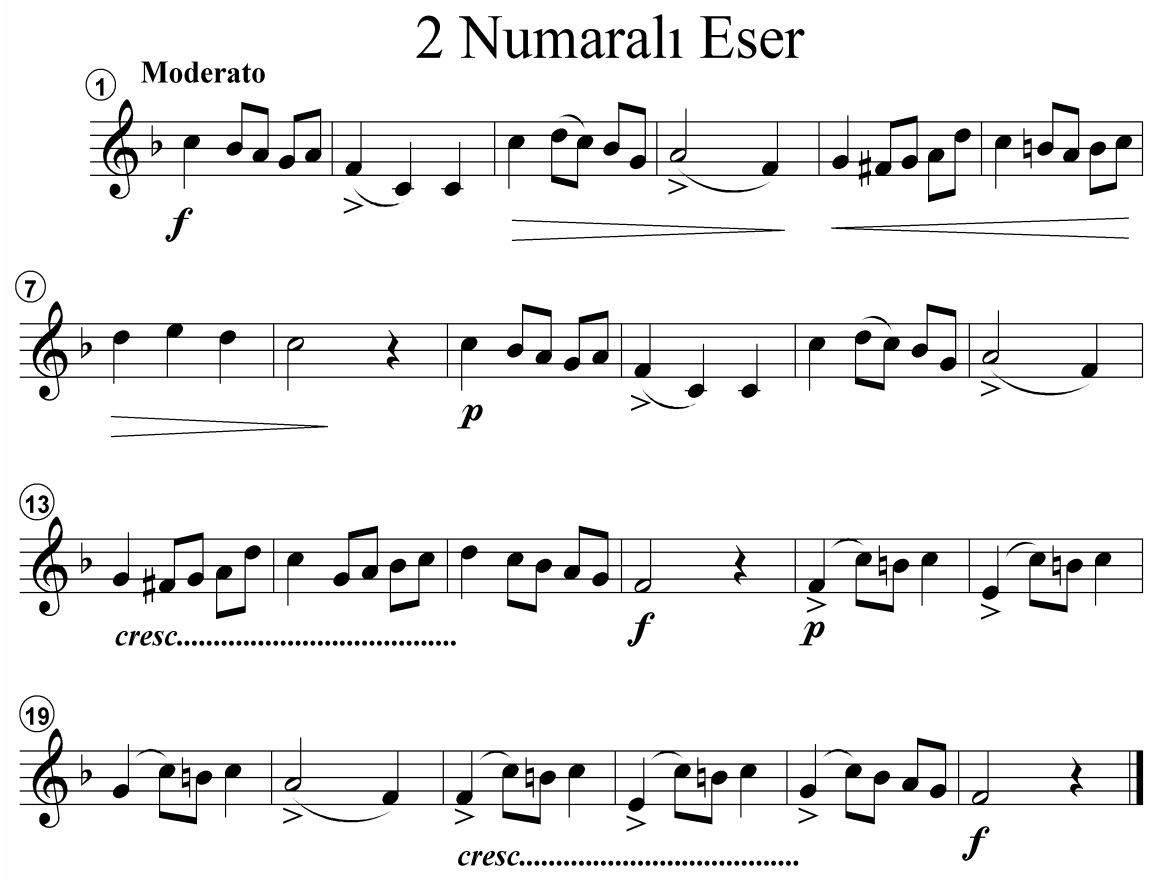
Oturumlar	Küçük Sayı	Büyük Sayı	Yüzdesi
1	23	22	95,65
2	20	20	100
3	14	15	93,33
4	20	20	100
5	22	22	100
6	19	19	100
7	19	18	94,73
8	20	20	100
9	20	20	100
Güvenirlik Katsayısı Ortalaması:			98,19

Tablo 3 – Üçüncü Öğretmen Deneğin Ödüllendirme Davranışlarının Gözlemciler Arası Güvenirliği

Ek 5

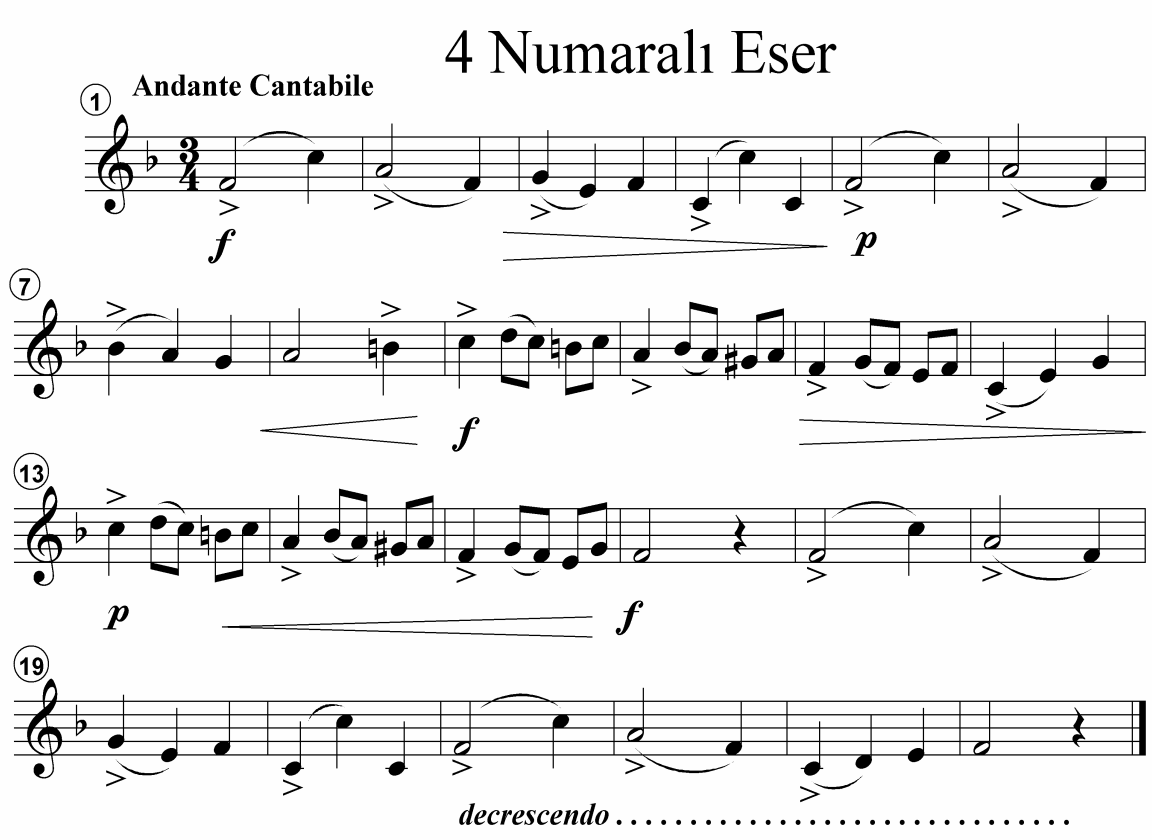
TROMPET ESERLERİ

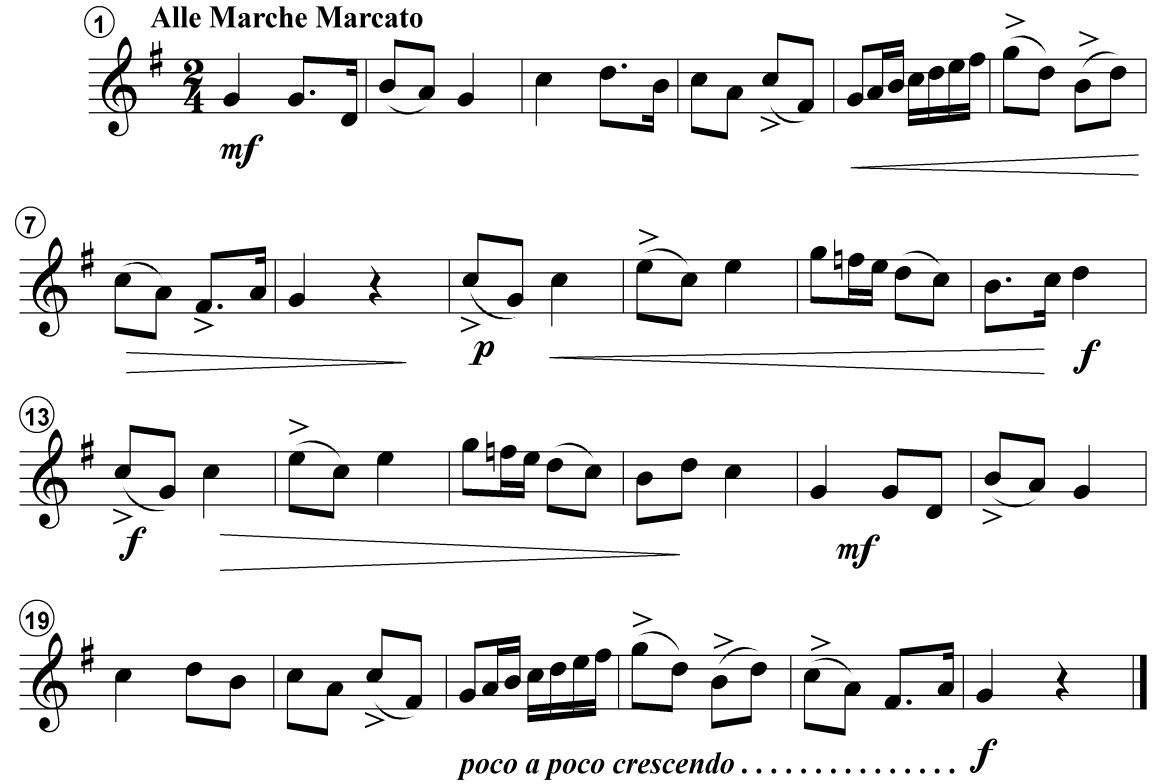

2 Numaralı Eser
Moderato
1
f
7
p
13
cresc.....
f
p
19
cresc.....
f

3 Numaralı Eser

4 Numaralı Eser
Andante Cantabile
1
f
p
7
f
13
p
f
19
decrescendo

5 Numaralı Eser

6 Numaralı Eser

7 Numaralı Eser

8 Numaralı Eser

ÖZET

Bu araştırmada Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığında görev yapan trompet öğretmenlerine, öğrencilerin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışlarını ödüllendirme becerilerinin kazandırılmasında bilgilendirme ve dönüt verme süreçlerinin öğretmenlerin ödül kullanma sıklığını arttırmalarında ve öğretmen ödüllerindeki değişikliğin öğrencilerin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışlarında artışa yol açıp açmadığını belirlemek amaçlanmıştır.

Araştırmanın deneklerini Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığında görev yapan 3 trompet öğretmeni ve bu öğretmenlerden ders alan 11 trompet öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmada öğretmenlerin, öğrencilerin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışlarını ödüllendirme becerilerini arttırmak amacıyla bilgilendirme materyali hazırlanmıştır. Araştırmada verilerin toplanabilmesi için öğrenci ve öğretmen hedef davranışları belirlenmiştir. Öğretmen hedef davranışları zaman aralığı kayıt tekniği ile hedef davranış kayıt formu kullanılarak kayıt edilmiştir. Öğrenci hedef davranışlarının kaydı için öğrenci hedef davranış kayıt formu geliştirilmiş, öğrencilerin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışları geliştirilen bu forma göre sayılmıştır.

Araştırmada tek denekli araştırma yöntemlerinden değişen koşullar deseni (A,B,C) kullanılmıştır. Değişen koşullar deseni araştırmada başlama düzeyi (A), bilgilendirme evresi (B) ve dönüt verme evresi (C) biçiminde desenlenmiştir.

Araştırmada başlıca şu bulgulara ulaşılmıştır; bilgilendirme ve dönüt verme süreçlerinin başlama düzeyi kayıtlarına göre ödüllendirme düzeyi düşük olan birinci ve ikinci öğretmenlerin ödüllendirme becerilerinin arttırdığı, ödüllendirme düzeyi yüksek olan üçüncü öğretmenin ödüllendirme davranışı üzerinde dikkate değer bir değişiklik yaratmadığı görülmüştür. Bilgilendirme ve dönüt verme süreçlerinin uygulandığı eğitim programı ayrıca öğrencilerin trompet eserlerini kurallara uygun çalma davranışında önemli düzeyde artışa yol açmıştır.

ABSTRACT

This study aims to investigate whether the procedures of informing and giving feedback about how the teachers reward their students would increase to reward and to play trumpet appropriately and perform musical work as it is expected in the Army Band Schools Command or not.

The subject population of this study consisted of 3 trumpet instructors at the Army Band Schools Command, and 11 cadets being instructed by these 3 instructors. Within the content of the study, a teacher informing material was designed in an effort to increase the skills of rewarding students' behaviors in playing the trumpet musical work in accord with the rules. During the data collection processes target behaviors for both instructors and students were predefined. Instructors' target behaviors were recorded by means of time interval record technique through a target behavior record form. In order to keep the record of students' target behaviors, students' behaviors record form was designed, and students' appropriate performances of playing the musical works with trumpet were counted via this form.

In the study, among single subject research methods, changing conditions pattern (A,B,C) was made use of. The changing conditions pattern was organized in the study with the following items: baseline (A), informing phase (B), and feedback phase (C).

This research revealed the following findings: according to the records of baseline, the processes of informing and giving feedback lead to development in rewarding skills of first and second instructor with low levels of rewarding skills. There was not significant change in the rewarding skills of the third instructor with a high level of rewarding skills. There were significant developments in students' appropriate playing behaviors in the education program where informing and feedback were applied.